

# **Evaluatie Jeugd en Veiligheid Amsterdam**

**Omvang jeugdcriminaliteit in Amsterdam in de eerste helft van 1996**

Amsterdam, februari 1998

Essy van Dijk  
Agnes van Burik

# Inhoudsopgave

|                  |                                                                 |           |
|------------------|-----------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1</b>         | <b>Inleiding</b>                                                | <b>3</b>  |
| 1.1              | Inleiding                                                       | 3         |
| 1.2              | Onderzoeksverantwoording                                        | 3         |
| 1.3              | Samenvatting                                                    | 5         |
| 1.4              | Leeswijzer                                                      | 5         |
| <b>2</b>         | <b>Jeugdcriminaliteit 1996</b>                                  | <b>7</b>  |
| 2.1              | Inleiding                                                       | 7         |
| 2.2              | Persoonskenmerken                                               | 7         |
| 2.3              | Gepleegde delicten                                              | 11        |
| 2.4              | Conclusies                                                      | 14        |
| <b>3</b>         | <b>Harde kern, licht-criminelen en first-offenders</b>          | <b>16</b> |
| 3.1              | Inleiding                                                       | 16        |
| 3.2              | Persoonskenmerken                                               | 17        |
| 3.3              | Gepleegde delicten                                              | 18        |
| 3.4              | Conclusies                                                      | 20        |
| <b>4</b>         | <b>Jeugdcriminaliteit per stadsdeelcluster</b>                  | <b>21</b> |
| 4.1              | Inleiding                                                       | 21        |
| 4.2              | Jeugdcriminaliteit 1996                                         | 21        |
| 4.3              | Harde kern, licht-criminelen en first-offenders                 | 23        |
| 4.4              | Conclusies                                                      | 24        |
| <b>5</b>         | <b>Halt-jongeren</b>                                            | <b>25</b> |
| 5.1              | Inleiding                                                       | 25        |
| 5.2              | Algemene kenmerken Halt-cliënten                                | 25        |
| 5.3              | Conclusies                                                      | 27        |
| <b>6</b>         | <b>12-minners</b>                                               | <b>28</b> |
| 6.1              | Inleiding                                                       | 28        |
| 6.2              | 12-minners                                                      | 28        |
| 6.3              | Conclusies                                                      | 28        |
| <b>7</b>         | <b>Veranderingen in jeugdcriminaliteit vanaf 1995</b>           | <b>30</b> |
| 7.1              | Inleiding                                                       | 30        |
| 7.2              | Jeugdcriminaliteit 1995/1996                                    | 30        |
| 7.3              | Harde kern, licht-criminelen en first-offenders 1995/1996       | 33        |
| 7.4              | Halt-jongeren                                                   | 35        |
| 7.5              | Conclusies                                                      | 36        |
| <b>8</b>         | <b>Samenvatting</b>                                             | <b>38</b> |
| 8.1              | Omvang jeugdcriminaliteit 1996                                  | 38        |
| 8.2              | Harde kern, licht-criminelen en first-offenders                 | 39        |
| 8.3              | Jeugdcriminaliteit per stadsdeelcluster                         | 40        |
| 8.4              | Halt-jongeren                                                   | 40        |
| 8.5              | Omvang jeugdcriminaliteit onder jongeren tot 12 jaar            | 41        |
| 8.6              | Veranderingen in jeugdcriminaliteit vanaf 1995                  | 41        |
| <b>Bijlage 1</b> | <b>Indeling harde kern, licht-criminelen en first-offenders</b> | <b>43</b> |
| <b>Bijlage 2</b> | <b>Gehanteerde begrippen</b>                                    | <b>45</b> |
| <b>Bijlage 3</b> | <b>Aanvullende tabellen</b>                                     | <b>46</b> |

# 1 Inleiding

## 1.1 Inleiding

In 1995 hebben het rijk en de vier grote steden van Nederland, waaronder Amsterdam, voor een periode van vier jaar het Convenant Grote Stedenbeleid afgesloten. Onderdeel van dit convenant vormt het thema Jeugd en Veiligheid. Onder dit thema is een drietal convenantsdoelen geformuleerd, waarvan de eerste, kort samengevat, luidt dat het aantal jongeren dat in de convenantsperiode met de politie in aanraking komt, ten gevolge van preventieve en repressieve inspanningen, zal dalen met 30 procent. De wijze waarop de gemeente Amsterdam dit (en andere doelstellingen) wil realiseren, is neergelegd in het onderdeel Jeugd en Veiligheid van het Amsterdamse beleidsprogramma ter bestrijding van de jeugdcriminaliteit, Binden of Boeien.

Conform de voorwaarden voor de rijksfinanciering van de projecten Jeugd en Veiligheid, zal worden nagegaan in hoeverre het eerste convenantsdoel behaald is. Hiertoe heeft de Gemeente Amsterdam het advies- en onderzoeksbureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners opdracht gegeven om gedurende de looptijd van het Convenant jaarlijks de omvang van de jeugdcriminaliteit in Amsterdam in kaart te brengen. Het onderhavige rapport bevat de meting voor de eerste helft van het jaar 1996.

Voor de analyse van de omvang van de jeugdcriminaliteit zijn voorwaarden gesteld, welke zijn neergelegd in de notitie 'Eenheid van Begrip II'<sup>1</sup>. In dit onderzoek wordt hier zoveel mogelijk aan vastgehouden. In dit verband dient wel vermeld te worden dat de zogenaamde risico-groep niet is beschreven. In 1997 heeft de gemeente Amsterdam de Stichting Intraval opdracht gegeven tot een inventariserend onderzoek naar beschikbare gegevens ten aanzien van trends in jeugdcriminaliteit. Dit onderzoek maakt duidelijk dat er weinig specifieke Amsterdamse gegevens beschikbaar zijn waarmee de zogenaamde risicogroep in kaart gebracht kan worden. Op basis van beschikbare onderzoeksliteratuur (Ferweda e.a 1996) kan wel een aantal criteria geformuleerd worden die bepalen of een jongere tot de risicogroep behoort. Deze criteria zijn echter zo algemeen en breed dat een groot deel van de Amsterdamse jeugd tot de risicogroep gerekend kan worden. In overleg met de opdrachtgever (gemeente Amsterdam) is daarom besloten om deze groep niet nader in beeld te brengen.

## 1.2 Onderzoeksverantwoording

In de notitie 'Eenheid van Begrip II' wordt onderscheid gemaakt tussen de leeftijdsgroepen 0-11 jaar, 12-17 jaar en 18-24 jaar. Over de eerstgenoemde groep is echter weinig kwantitatieve informatie voorhanden. Dit komt vooral omdat verdachte jongeren uit deze leeftijdscategorie nergens structureel worden geregistreerd. Voor informatie over deze groep is men daarom afhankelijk van speciaal voor deze groep opgezet onderzoek. De resultaten uit dit onderzoek hebben daarom vooral betrekking op de leeftijdsgroepen 12-17 jaar en 18-24 jaar. In een apart hoofdstuk (hoofdstuk 6) wordt summiere informatie gegeven over de groep 12-minners.

Noot 1 Notitie "Eenheid van Begrip II" Gemeenschappelijk begrippenkader ten behoeve van GSB-rapportage. Ministerie van Justitie, maart 1997.

Voor het vaststellen van de omvang van de jeugdcriminaliteit onder jongeren in de leeftijd van 12 tot 24 jaar, is gebruikt gemaakt van de volgende informatiebronnen:

- informatie van de politie Amsterdam-Amstelland;
- informatie van Bureau Halt Amsterdam-Amstelland.

Deze bronnen worden hieronder nader toegelicht.

De informatie die door de politie Amsterdam-Amstelland is aangeleverd, betreft een bestand met verdachten in de leeftijd van 12 tot 24 jaar, die in Amsterdam wonen en waarvoor in de eerste helft van 1996 binnen de gemeente Amsterdam een verbaal van oplossing is opgemaakt. Een verbaal van oplossing is een proces-verbaal waarin een verdachte als (mogelijke) dader gekoppeld is aan één of meerdere gepleegde feiten<sup>2</sup>.

Verdachten waarvan een oplossingsverbaal is opgemaakt worden meestal ter kennis van het Openbaar ministerie gebracht, waarna een strafrechtelijke afhandeling volgt. Het is echter ook mogelijk dat hun zaak geseponeerd wordt. Dit kan zowel door de politie als door Justitie geschieden, en om verschillende redenen. Afhankelijk van het type sepot blijft de verdachte wel of niet in het politiebestand (en dus in het onderzoeksbestand) geregistreerd. Een persoon blijft wel geregistreerd bij alle sepots die door de politie worden afgegeven. Ook blijven verdachten geregistreerd bij Justitie-sepots om één van de volgende drie redenen: een persoon is ten onrechte als dader aangemerkt, het feit is niet strafbaar en de dader is niet strafbaar. Bij de volgende Justitie-sepots wordt het betreffende antecedent volledig uit het bestand verwijderd: gebrek aan bewijs, zaak niet ontvankelijk en burger-rechter niet bevoegd.

In de richtlijnen voor deze evaluatie, zoals geformuleerd in de notitie 'Eenheid van Begrip II', wordt, als peildatum, een voorkeur uitgesproken voor de datum waarop een delict is gepleegd. Dit stuitte in de praktijk echter op bezwaren. De delictdatum is in relatief veel gevallen namelijk onbekend of beslaat een (langere) periode. Bij een selectie op delictdatum zou in ieder geval de eerstgenoemde groep buiten beeld blijven. Besloten is daarom om, zoals bij de politie gebruikelijk is, uit te gaan van de zogenaamde antecedent-datum. Dit is de datum waarop het politieonderzoek is afgesloten en de dader(s) (eventueel) ter kennis van het parket worden gebracht.

Voor het verkrijgen van het politiebestand met statistische verdachteninformatie zijn diverse databasebestanden uit HKS aan elkaar gekoppeld. Dit is gebeurd door de heer Jan Spijkerman van de Centrale Recherche Dienst Amsterdam Amstelland. Bovendien is het noodzakelijk dat, voordat met bewerking en analyse van de gegevens wordt aangevangen, uitgebreide 'opschoning' plaats vindt. De 'opschoning' is bijvoorbeeld noodzakelijk omdat de invoer van de gegevens is niet altijd eenduidig en consequent heeft plaats gevonden en omdat de door de politie gehanteerde invoercodes voor dit onderzoek omgecodeerd moeten worden. Bovendien worden de data op 'delict-niveau' aangeleverd, dat wil zeggen dat in het bestand personen aan delicten zijn gekoppeld. De data moeten dus geaggregeerd worden tot een bestand op verdachtenniveau, dat wil zeggen een bestand waarin voor elke geregistreeerde verdachte wordt weergegeven welke delicten hij/zij in zijn/haar criminele loopbaan heeft gepleegd<sup>3</sup>.

Noot 2 Van gepleegde delicten wordt in bepaalde gevallen aangifte gedaan, maar in andere gevallen niet. Soms omdat dit onmogelijk, zoals bijvoorbeeld het geval is bij het delict rijden onder invloed. Soms omdat de aangifte-bereidheid ontbreekt. Dit is bijvoorbeeld vaak het geval bij drugsdelicten. In dit onderzoek zijn zowel delicten zonder als delicten met aangifte-verbalen opgenomen.

Noot 3 Overigens zijn de bestanden volledig geanonimiseerd. Een persoon wordt weergegeven met een nummer, waarvan alleen de politie de personalia kent.

Deze 'opschoning' is door de onderzoekers uitgevoerd.

Verder zijn in 1996 ook jongeren in de leeftijdscategorie 12-17 jaar naar Bureau Halt zijn doorgestuurd. Eén van de kerntaken van dit bureau is het uitvoeren van alternatieve straffen voor jongeren van 12 t/m 17 jaar, die voor de eerste keer in contact met de politie komen. Door via Halt een alternatieve straf te vervullen, krijgen deze jongeren de kans om vooralsnog uit het justitiële circuit te blijven. Het uiteindelijke doel is dat jongeren op deze manier worden behoed voor een verdere stap in de criminaliteit. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van een apart, door Bureau Halt Amsterdam-Amstelland aangeleverd, bestand.

In dit onderzoek wordt, in overeenstemming met de richtlijnen zoals geformuleerd in de notitie 'Eenheid van Begrip II', alleen gerapporteerd over de *eerste helft* van het jaar 1996. Alle resultaten in dit rapport hebben dus betrekking op de eerste zes maanden van het jaar 1996, tenzij nadrukkelijk anders wordt vermeld.

In dit onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende type jeugdige daders, namelijk daders die behoren tot de zogenaamde harde kern, licht-criminelen, first-offenders en Halt-jongeren. De indeling van de jeugdige verdachten in deze categorieën is gebaseerd op de richtlijnen, zoals geformuleerd in de notitie 'Eenheid van Begrip II' en wordt beschreven in bijlage 1.

### 1.3 Samenvatting

De meting Jeugd en Veiligheid Amsterdam 1996 heeft betrekking op twee groepen jongeren.

- Alle jongeren van 12 tot 25 jaar:
  - die in Amsterdam wonen;
  - waartegen een of meer PV's zijn opgemaakt in de eerste helft van 1996;
  - voor een of meer delicten gepleegd in Amsterdam;
  - waarbij dit PV niet door Justitie werd geseponeerd wegens gebrek aan bewijs, zaak niet ontvankelijk of burgerrechter niet bevoegd.
- 2 Alle jongeren van 12 tot en met 17 jaar:
  - die in aanraking kwamen met de politie en op grond daarvan,
  - in de eerste helft van 1996 door Bureau HALT zijn afgehandeld.

### 1.4 Leeswijzer

De rapportage is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 1 vormt een inleiding op het onderzoek. Hierin is tevens de onderzoeksverantwoording opgenomen. Hoofdstuk 2 biedt een algemene beschrijving van de omvang van de jeugdcriminaliteit in de eerste helft van 1996 in Amsterdam. In hoofdstuk 3 worden drie type criminele jongeren met elkaar vergeleken, namelijk jongeren die tot de harde kern behoren, licht-criminelen en first-offenders. In hoofdstuk 4 wordt een beeld geschetst van de jeugdcriminaliteit per stadsdeelcluster. In hoofdstuk 5 worden de jongeren beschreven die in de eerste helft van 1996 bij Halt terecht zijn gekomen. Hoofdstuk 6 biedt beperkte informatie over de jeugdcriminaliteit onder jongeren beneden de 12 jaar. In hoofdstuk 7 worden politie- en Halt-cijfers van 1995 en 1996 met elkaar vergeleken. In hoofdstuk 8 tenslotte wordt een samenvatting van het rapport gegeven.

In bijlage 1 wordt beschreven volgens welke criteria de jongeren zijn ingedeeld in de categorieën harde kern, licht-criminelen en first-offenders. In bijlage 2 worden de gebruikte begrippen toegelicht. Bijlage 3 bevat enkele aanvullende tabellen. Hier wordt, wanneer dit relevant is, in het rapport naar verwezen.

Het is mogelijk dat sommige tabellen in dit rapport niet optellen tot een totaal van exact 100%. De oorzaak hiervan is gelegen in het feit dat alle percentages worden afgerond tot hele getallen.

In het rapport wordt, om het leesgemak te vergroten, af en toe gesproken over 'gepleegde delicten' en 'daders'. Dit is formeel gezien echter niet geheel juist. Het bestand bevat namelijk jongeren die *verdacht* worden van het plegen van een feit. Of zij dit feit inderdaad gepleegd hebben, zal in een proces nog moeten blijken.

Wanneer gesproken wordt over het jaar 1996, dan wordt steeds bedoeld de eerste helft van 1996, dat wil zeggen, de maanden januari tot en met juni 1996. Datzelfde geldt ook voor het jaar 1995.

## 2 Jeugdcriminaliteit 1996

### 2.1 Inleiding

In de eerste helft van 1996 heeft de politie van Amsterdam voor in het totaal 1.656 verdachten, in de leeftijd van 12 t/m 24 jaar en woonachtig te Amsterdam, één of meer oplossingsverbalen opgemaakt. Een deel van deze verdachten is aan Justitie voorgeleid, een deel van de zaken is geseponeerd. In dit hoofdstuk volgt een beschrijving van de persoonskenmerken van de totale verdachtengroep. Van de verdachten die zijn voorgeleid aan Justitie wordt tevens een beschrijving van de door hen gepleegde delicten gegeven.

In onderstaande tabel staat het aantal jongeren waarvoor in de eerste helft van 1996 een oplossingsverbaal is opgemaakt. Het aantal aangehouden verdachten in de leeftijd van 12-17 jaar ligt echter hoger dan in de tabel wordt vermeld. Dit komt omdat niet voor alle aangehouden jongeren in deze leeftijdscategorie een proces-verbaal wordt opgemaakt<sup>4</sup>. In bepaalde gevallen wordt een zogenaamd 'summier rapport' opgemaakt. In zo'n rapport staan minder gegevens over de verdachte en het gepleegde feit dan in een proces-verbaal. Bovendien worden verdachten waarvan een summier rapport is opgemaakt, niet geregistreerd in het politiebestand HKS. Omdat de gegevens in het HKS de basis vormen voor dit hoofdstuk, is het aantal verdachten van 12-17 jaar dus een onderschatting van het werkelijke aantal.

### 2.2 Persoonskenmerken

Tabel 2.1 Leeftijd van jongeren

| leeftijd   | aantal | %   |
|------------|--------|-----|
| 12-17 jaar | 539    | 33  |
| 18-24 jaar | 1.117  | 68  |
| totaal     | 1.656  | 100 |

Eénderde van de jongere verdachten is jonger dan 18 jaar en daarmee strafrechtelijk minderjarig. Tweederde behoort tot de jongeren die wettelijk gezien volwassen zijn.

In de onderstaande tabel wordt het aantal jeugdige daders in Amsterdam afgezet tegen de bevolkingssamenstelling van Amsterdam<sup>5</sup>.

Noot 4 De politie hanteert hiervoor geen duidelijke criteria. Gedacht moet echter worden aan jongere daders en lichte vergrijpen.

Noot 5 Peildatum: 1 januari 1996

Bron: O + S, het Amsterdamse Bureau voor Onderzoek en Statistiek

Tabel 2.2 Aantal jongeren als percentage van de bevolking Amsterdam

|            | verdachten | bevolking | proportie van de bevolking |
|------------|------------|-----------|----------------------------|
|            | abs.       | abs.      | %                          |
| 12-14 jaar | 92         | 19.014    | 0,5                        |
| 15-17 jaar | 447        | 18.365    | 2,4                        |
| 18-20 jaar | 495        | 21.315    | 2,3                        |
| 21-24 jaar | 622        | 47.015    | 1,3                        |
| totaal     | 1.656      | 105.709   | 1,6                        |

In de leeftijdsgroepen 15-17 en 18-20 jaar is het percentage jongeren dat van het plegen van een delict verdacht wordt het hoogst. Onder de jongeren van 12 tot 14 jaar is deze het laagst. Ook onder jongeren van 21-24 jaar is het percentage verdachten relatief laag. Dit wordt onder meer veroorzaakt door het feit dat het aantal jongeren in de Amsterdamse populatie in deze leeftijdscategorie hoog is, door de aanwezigheid van studenten in de hoofdstad.

In de onderstaande tabel staat het geslacht van de in 1996 geverbaliseerde jongeren.

Tabel 2.3 Geslacht van jongeren (in %)

|        | 12-17 jaar | 18-24 jaar | totaal |
|--------|------------|------------|--------|
| man    | 86         | 86         | 86     |
| vrouw  | 15         | 14         | 14     |
| totaal | 100        | 100        | 100    |

Het merendeel van de jongere daders is van het mannelijke geslacht. Een-achtste bestaat uit meisjes. Onder de minderjarige verdachten bevinden zich vrijwel net zoveel meisjes als onder de meerderjarige.

In de onderstaande tabel wordt weergegeven in welke stadsdelen de in de eerste helft van 1996 geverbaliseerde jongeren wonen.

Tabel 2.4 Stadsdeel van woonplaats van jongeren (in %)

| stadsdeel                   | 12-17 jaar | 18-24 jaar | totaal | populatie |
|-----------------------------|------------|------------|--------|-----------|
| Baarsjes                    | 3          | 5          | 5      | 6         |
| Binnenstad                  | 4          | 7          | 6      | 9         |
| Bos en Lommer               | 6          | 6          | 6      | 5         |
| Buitenveldert               | 0          | 1          | 1      | 5         |
| De Pijp                     | 6          | 7          | 7      | 5         |
| Geuzenveld-Slotermeer       | 8          | 6          | 6      | 5         |
| Noord                       | 11         | 10         | 10     | 11        |
| Oost                        | 4          | 7          | 6      | 5         |
| Osdorp                      | 11         | 4          | 6      | 5         |
| Oud-West                    | 2          | 4          | 3      | 4         |
| Slotervaart/Overtoomse Veld | 10         | 5          | 6      | 5         |
| Watergraafsmeer             | 2          | 2          | 2      | 3         |
| West. Havengebied           | -          | -          | -      | 0         |
| Westerpark                  | 4          | 5          | 5      | 4         |
| Zeeburg                     | 5          | 5          | 5      | 5         |
| Zuid                        | 3          | 4          | 4      | 7         |
| Zuidoost                    | 22         | 21         | 21     | 15        |
| onbekend                    | -          | 2          | 1      | -         |
| totaal                      | 100        | 100        | 100    | 100       |

In vergelijking met de bevolkingsomvang is het percentage aangehouden verdachten in het stadsdeel Zuidoost het hoogst. In de stadsdelen Buitenveldert, Zuid en de Binnenstad is het percentage verdachten juist iets lager dan op grond van de bevolkingsgegevens kan worden verwacht. Verder wonen er, in vergelijking met de overige stadsdelen, vaker minderjarige verdachten in de stadsdelen Osdorp en Slotervaart/Overtoomse Veld.

In de tabel 2.5 wordt de etniciteit van de jeugdige verdachten weergegeven. Volgens de huidige, landelijk vastgelegde, definitie is een persoon allochtoon indien hij of zij zelf of ten minste één van diens ouders niet in Nederland is geboren. De registratie van etniciteit binnen HKS beperkt zich alleen tot gegevens omtrent geboorteland en nationaliteit van de verdachten zelf en niet van de ouders. Daarom kunnen allochtonen 'van de tweede generatie' binnen dit registratiesysteem niet goed worden onderscheiden.

Om allochtonen toch enigszins te kunnen onderscheiden van autochtonen wordt in dit onderzoek zowel **het geboorteland** als **de nationaliteit** van verdachten in aanmerking genomen. Indien een persoon een niet-Nederlandse nationaliteit heeft en/of niet in Nederland is geboren, dan wordt deze persoon als 'allochtoon' aangemerkt. Hiermee wordt dus afgeweken van de landelijke definitie, waardoor de uitspraken in dit hoofdstuk een beperkte reikwijdte hebben. Het aantal allochtone verdachten is volgens de door ons gehanteerde definitie in ieder geval een onderschatting van het werkelijke aantal.

Tabel 2.5 Etnische herkomst van jongeren (in %)

| etnische herkomst | 12-17 jaar | 18-24 jaar | totaal |
|-------------------|------------|------------|--------|
| Nederland         | 53         | 47         | 49     |
| Ned. Antillen     | 4          | 4          | 4      |
| Suriname          | 10         | 15         | 13     |
| Marokko           | 25         | 20         | 22     |
| Turkije           | 5          | 5          | 5      |
| overig            | 4          | 9          | 7      |
| totaal            | 100        | 100        | 100    |

Van de jeugdige verdachten is ruim de helft van 'allochtone' afkomst. Onder deze groep jongeren bevinden zich relatief veel Marokkanen en Surinamers. Vooral onder de minderjarige verdachten is het percentage Marokkanen relatief hoog.

In de onderstaande tabel wordt de 'etnische' herkomst van de jeugdige verdachten afgezet tegen de 'etnische' bevolkingssamenstelling van de jeugd te Amsterdam<sup>6</sup>. Voor de bevolkingscijfers is hierbij dezelfde definitie voor allochtonen gehanteerd als in de rest van dit onderzoek.

Tabel 2.6 Etnische herkomst van jongeren als percentage van de bevolking Amsterdam

|                   | verdachten | bevolking | proportie van de bevolking |
|-------------------|------------|-----------|----------------------------|
| etnische herkomst | abs.       | abs.      | %                          |
| Nederland         | 808        | 64.421    | 1,3                        |
| Ned. Antillen     | 66         | 1.345     | 4,9                        |
| Suriname          | 222        | 7.401     | 3,0                        |
| Marokko           | 359        | 10.335    | 3,5                        |
| Turkije           | 78         | 5.737     | 1,3                        |

Het percentage geregistreerde daders is, in vergelijking met de bevolkingsomvang, onder Antillianen het hoogst, namelijk bijna vijf procent. Ook het percentage Marokkanen en Surinamers dat in de eerste helft van 1996 werd aangehouden is relatief hoog.

Uit tabel 2.6 kan tevens worden afgeleid dat 28% van de bevolking (tussen 12 en 24 jaar) 'allochtoon' is. Binnen de totale onderzoeksgroep van aangehouden jongeren ligt dit percentage op 51%. Er is dus een oververtegenwoordiging van 'allochtonen' in de groep aangehouden jongeren.

In de onderstaande tabel wordt het percentage jongens en meisjes binnen de 'etnische' dadergroepen weergegeven.

Noot 6 Peildatum: 1 januari 1996.  
Bron: O + S, het Amsterdamse Bureau voor Onderzoek en Statistiek

Tabel 2.7 Geslacht van jongeren naar etnische herkomst (in %)

| etnische herkomst | jongens | meisjes | totaal |
|-------------------|---------|---------|--------|
| Nederland         | 84      | 16      | 100    |
| Ned. Antillen     | 80      | 20      | 100    |
| Suriname          | 81      | 19      | 100    |
| Marokko           | 93      | 7       | 100    |
| Turkije           | 92      | 8       | 100    |
| overig            | 84      | 16      | 100    |

Onder Marokkaanse en Turkse jeugdige verdachten bevinden zich aanmerkelijk minder meisjes dan onder de andere 'etnische' groepen. Onder Antillianen en Surinamers is het percentage meisjes daarentegen iets hoger dan bij de rest.

In HKS wordt een zogenaamde gevarenclassificatie gehanteerd, welke tot doel heeft politiemedewerkers op de hoogte te brengen van eventuele bijzonderheden van de betreffende verdachten<sup>7</sup>. Van de verdachten onder de 18 jaar kreeg in het totaal 5% in de eerste helft van 1996 één of meer gevarencodes mee. Voor de groep van 18-24 jaar ligt dit percentage veel hoger, namelijk op 26%. Welke gevarencodes het betreft staat in de onderstaande tabel. Omdat de verdachten meerdere gevarencodes kunnen krijgen, telt de tabel niet op tot de eerdergenoemde percentages.

Tabel 2.8 Gevarencodes van jongeren (in %)

| geharencodes        | 12-17 jaar | 18-24 jaar | totaal |
|---------------------|------------|------------|--------|
| alcoholist          | 0          | 1          | 1      |
| harddruggebruiker   | 1          | 13         | 9      |
| medische indicatie  | 1          | 1          | 1      |
| vuurwapengevaarlijk | 1          | 5          | 4      |
| verzetpleger        | 3          | 11         | 8      |
| vluchtgevaarlijk    | 0          | 0          | 0      |
| zelfmoordneiging    | 0          | 0          | 0      |

Verdachten in de leeftijd van 18-24 jaar krijgen veel vaker dan de minderjarige verdachten de code harddruggebruiker en/of verzetpleger.

### 2.3 Gepleegde delicten

In onderstaande tabel staat het totaal aantal delicten, dat de groep jeugdige verdachten in de eerste helft van 1996 in Amsterdam pleegde. In deze tabel is ook het aantal delicten dat zij *gemiddeld* pleegden opgenomen.

Noot 7 Registratie van deze gevarencodes vindt echter niet geheel eenduidig en consequent plaats. Zo vindt registratie met betrekking tot de code harddruggebruiker alleen plaats als de verdachte zelf aangeeft dat het opgehelderde feit verband houdt met zijn/haar verslaving. Voor de andere codes bestaan weer andere (diffuse) aanwijzingen. Verdere vertekening vindt plaats doordat een eenmaal toegekende gevarencode aan alle vroegere en toekomstige antecedenten worden toegevoegd, ook als de gevarencode niet (meer) van toepassing is.

Tabel 2.9 Gemiddeld en totaal aantal gepleegde delicten

|                        | gemiddeld aantal | totaal aantal | totaal % |
|------------------------|------------------|---------------|----------|
| 12-17 jaar (n = 539)   | 1,8              | 945           | 31       |
| 18-24 jaar (n = 1.117) | 1,9              | 2.079         | 69       |
| totaal (n = 1.656)     | 1,8              | 3.024         | 100      |

In 1996 worden de verdachten uit dit onderzoek verantwoordelijk geacht voor het plegen van 3.024 delicten. Gemiddeld pleegden zij bijna twee delicten per persoon. Minderjarige daders pleegden gemiddeld vrijwel net zoveel delicten als daders in de leeftijd van 18-24 jaar.

Niet alle proces-verbalen van de groep jongere verdachten hebben tot een strafrechtelijke afhandeling geleid; een aantal zaken is geseponeerd<sup>8</sup>. In onderstaande tabel wordt weergegeven hoeveel jongeren in de eerste helft van 1996 een sepot kregen. Omdat jongeren in de onderzoeksperiode bij meerdere zaken betrokken kunnen zijn, kunnen jongeren ook zowel geseponeerde als justitie-zaken op hun naam hebben staan. Deze jongeren zijn in de tabel opgenomen in de categorie 'beide'.

Tabel 2.10 Sepots van jongeren (in %)

|                                       | 12-17 jaar | 18-24 jaar | totaal |
|---------------------------------------|------------|------------|--------|
| aangemeld bij het Openbaar Ministerie | 81         | 76         | 78     |
| geseponeerd                           | 7          | 7          | 7      |
| beide                                 | 12         | 16         | 15     |
| totaal                                | 100        | 100        | 100    |

Het merendeel van de jongere verdachten werd, voor de delicten die zij in de eerste helft van 1996 pleegden, doorgestuurd naar Justitie. Van 7% van de jeugdige daders werd de zaak geseponeerd. 15% kreeg een sepot, maar werd in de onderzoeksperiode ook voor één of meer delicten naar Justitie gestuurd. Het aantal geseponeerde zaken is onder minderjarige verdachten net zo hoog als onder de meerderjarige.

Aansluitend is onderzocht welke delicten de jonge verdachten in de eerste helft van 1996 pleegden. Het resultaat staat in tabel 2.11. In deze tabel zijn alleen jongeren opgenomen die voor één of meer delicten doorgestuurd zijn naar Justitie. Dit is dus voor 93% van de jongeren het geval. De jongeren die alleen bij een zaken betrokken waren, die later geseponeerd zijn, zijn buiten de analyse gehouden<sup>9</sup>.

In de tabel zijn alleen de tien meest gepleegde delicten opgenomen. De tabellen met een specificatie van *alle* door de jeugd gepleegde delicten is opgenomen in bijlage 3. Omdat de jongeren verschillende delicten gepleegd kunnen hebben, telt de tabel niet op tot 100%. Bovendien wordt in de tabel geen onderscheid gemaakt in de frequentie waarmee een delict is gepleegd: de vermelde percentages betreffen dus het percentage jongeren dat een

Noot 8 Zie ook paragraaf 1.2

Noot 9 Wanneer een zaak geseponeerd wordt, wordt het aangerekende delict in het registratiesysteem vervangen door de melding dat de zaak geseponeerd is. De delicten die deze groep werd aangerekend zijn daarom ook niet meer te achterhalen.

type delict in de eerste helft van 1996 minstens één keer pleegde.

Tabel 2.11 Gepleegde delicten (in %)

|                                      | 12-17 jaar | 18-24 jaar | totaal |
|--------------------------------------|------------|------------|--------|
| gekwalficeerde diefstal <sup>1</sup> | 29         | 25         | 26     |
| eenvoudige diefstal <sup>2</sup>     | 11         | 14         | 13     |
| diefstal in vereniging               | 19         | 10         | 13     |
| diefstal met geweld                  | 19         | 9          | 12     |
| openlijke geweldpleging zwaar        | 11         | 5          | 7      |
| eenvoudige mishandeling              | 10         | 6          | 7      |
| vuurwapenwet                         | 3          | 7          | 6      |
| vernieling                           | 6          | 5          | 6      |
| handel in harddrugs                  | 1          | 6          | 4      |
| bedreiging                           | 3          | 5          | 4      |

<sup>1</sup> Hiertoe worden onder meer de delicten 'diefstal in vereniging met braak' en 'inbraak in woning' gerekend.

<sup>2</sup> Hiertoe worden onder meer de delicten 'winkeldiefstal' en 'fietsendiefstal' gerekend.

Vermogensdelicten worden door de jongeren het meest gepleegd. In de meeste gevallen gaat het om gekwalficeerde diefstal. Minderjarige jeugdcriminelen maken zich daarbij ook relatief vaak schuldig aan diefstal in vereniging en diefstal met geweld.

Onderzocht is of meisjes en jongens verschillen in het type delict dat zij plegen. De resultaten staan in onderstaande tabel.

Tabel 2.12 Gepleegde delicten naar geslacht (in %)

|                                      | 12-17 jaar |    | 18-24 jaar |    | totaal |    |
|--------------------------------------|------------|----|------------|----|--------|----|
|                                      | j          | m  | j          | m  | j      | m  |
| gekwalficeerde diefstal <sup>1</sup> | 33         | 6  | 27         | 7  | 29     | 6  |
| eenvoudige diefstal <sup>2</sup>     | 11         | 11 | 12         | 25 | 12     | 20 |
| diefstal in vereniging               | 20         | 18 | 10         | 14 | 13     | 16 |
| diefstal met geweld                  | 20         | 8  | 10         | 2  | 14     | 4  |
| openlijke geweldpleging zwaar        | 9          | 29 | 5          | 4  | 6      | 13 |
| eenvoudige mishandeling              | 8          | 22 | 5          | 10 | 6      | 14 |
| vuurwapenwet                         | 4          | 1  | 8          | 3  | 6      | 2  |
| vernieling                           | 6          | 7  | 6          | -  | 6      | 2  |
| handel in harddrugs                  | 1          | 0  | 6          | 3  | 4      | 2  |
| bedreiging                           | 2          | 6  | 5          | 3  | 4      | 4  |

<sup>1</sup> Hiertoe worden onder meer de delicten 'diefstal in vereniging met braak' en 'inbraak in woning' gerekend.

<sup>2</sup> Hiertoe worden onder meer de delicten 'winkeldiefstal' en 'fietsendiefstal' gerekend.

Vermogensdelicten worden door zowel jongens als meisjes het meest gepleegd. Jongens worden echter vaker van gekwalificeerde diefstal en diefstal met geweld verdacht en meisjes van eenvoudige diefstal. Opmerkelijk is dat minderjarige meisjes zich relatief vaak schuldig maken aan openlijke geweldpleging en eenvoudige mishandeling. In absolute aantallen uitgedrukt gaat het bij openlijke geweldpleging om 21 van de 73 aangehouden minderjarige meisjes. Bij mishandeling gaat het om 16 van de 73 meisjes.

In de onderstaande tabel wordt nagegaan of jongeren van verschillende 'etnische' herkomst<sup>10</sup> ook ander type delicten plegen. In deze analyse zijn alleen de 'etnische' groepen meegenomen, die naar verhouding het sterkst in de daderpopulatie vertegenwoordigd zijn. Dit zijn Nederlanders, Marokkanen en Surinamers.

Tabel 2.13 Gepleegde delicten naar etnische herkomst (in %)

|                                       | Nederlanders | Marokkanen | Surinamers |
|---------------------------------------|--------------|------------|------------|
| gekwalificeerde diefstal <sup>1</sup> | 23           | 37         | 22         |
| eenvoudige diefstal <sup>2</sup>      | 13           | 13         | 12         |
| diefstal in vereniging                | 11           | 20         | 10         |
| diefstal met geweld                   | 10           | 13         | 21         |
| openlijke geweldpleging zwaar         | 9            | 6          | 7          |
| eenvoudige mishandeling               | 8            | 7          | 7          |
| vuurwapenwet                          | 5            | 4          | 8          |
| vernietiging                          | 8            | 4          | 3          |
| handel in harddrugs                   | 3            | 1          | 7          |
| bedreiging                            | 4            | 3          | 7          |

<sup>1</sup> Hiertoe worden onder meer de delicten 'diefstal in vereniging met braak' en 'inbraak in woning' gerekend.

<sup>2</sup> Hiertoe worden onder meer de delicten 'winkeldiefstal' en 'fietsendiefstal' gerekend.

Surinamers worden vaker dan Marokkanen en Nederlanders verdacht van diefstal met geweld. Op de vermogensdelicten gekwalificeerde diefstal en diefstal in vereniging scoren Marokkanen daarentegen relatief hoog.

## 2.4 Conclusies

In de eerste helft van 1996 heeft de politie van Amsterdam voor in het totaal 1.656 verdachten, in de leeftijd van 12 t/m 24 jaar en woonachtig te Amsterdam, één of meerdere verbaalen van oplossing opgemaakt. Een verbaal van oplossing is een proces-verbaal waarin een verdachte als (mogelijke) dader gekoppeld is aan één of meerdere gepleegde feiten. Deze jongeren worden over het algemeen ter kennis van het parket gebracht. 7% van de jongeren in de onderzoeksgroep kreeg echter een sepot, waardoor zij niet in het justitiële circuit zijn beland. Een aantal jongeren kreeg weliswaar een sepot, maar werd in de onderzoeksperiode ook voor één of meer zaken naar Justitie doorverwezen.

Noot 10 Dat wil zeggen jongeren die buiten Nederland geboren zijn en/of een buitenlandse nationaliteit hebben.

Eénderde van de jongere verdachten is jonger dan 18 jaar en behoort daarmee tot de strafrechtelijk minderjarigen. De grootste groep behoort echter tot de jongeren die wettelijk gezien volwassen zijn.

In vergelijking met de bevolkingsomvang is de criminaliteit onder jongeren in de leeftijd van 15-20 jaar het hoogst. Onder de jongeren van 12 tot 14 jaar is deze het laagst.

De meeste jonge daders zijn van het mannelijke geslacht. Eén op de zeven daders zijn meisjes. Onder Marokkaanse en Turkse verdachten bevinden zich naar verhouding minder meisjes dan onder de andere groepen. Verder bevinden zich onder de minderjarige verdachten vrijwel net zoveel meisjes als onder de meerderjarigen.

Van de jeugdcriminelen is ruim de helft buiten Nederland geboren en/of in het bezit van een buitenlandse nationaliteit. Omdat informatie over de herkomst van hun ouders ontbreekt, is deze groep in het verdere onderzoek als 'allochtoon' aangemerkt. Door deze aangepaste definitie is het aantal allochtonen in dit onderzoek echter wel een onderschatting van het werkelijke aantal.

In vergelijking met de bevolkingsomvang is de criminaliteit onder Antillianen het hoogst, namelijk bijna vijf procent. Ook onder Marokkanen en Surinamers ligt dit percentage relatief hoog.

In 1996 wordt de groep jeugdige verdachten verantwoordelijk geacht voor het plegen van 3.024 delicten in Amsterdam. Gemiddeld plegen de jeugdcriminelen in de eerste helft van 1996 bijna twee delicten per persoon. Minderjarige daders plegen naar verhouding gemiddeld net zoveel delicten als daders in de leeftijd van 18-24 jaar.

In dit onderzoek is tevens gekeken naar het type delict dat de jongeren in de eerste helft van 1996 pleegden. Hieruit blijkt dat het in de meeste gevallen vermogensdelicten betreft. Daarbij worden jongens vaker van gekwalificeerde diefstal en diefstal met geweld verdacht en meisjes van eenvoudige diefstal. Verder valt op dat vooral minderjarige jongens zich relatief vaak schuldig maken aan diefstal in vereniging en diefstal met geweld. Minderjarige meisjes maken zich opmerkelijk vaak schuldig aan openlijke geweldpleging en mishandeling.

Aansluitend is onderzocht of jongeren met een verschillende 'etnische' achtergrond ander type delicten plegen. Dit blijkt inderdaad het geval. Surinamers worden vaker dan Marokkanen en Nederlanders verdacht van diefstal met geweld. Marokkanen daarentegen scoren hoog op de vermogensdelicten gekwalificeerde diefstal en diefstal in vereniging.

### 3 Harde kern, licht-criminelen en first-offender

#### 3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de verdachten in de leeftijd van 12-24 jaar, die tot de zogenaamde harde kern behoren. Deze worden vergeleken met licht-criminelen en first-offenders. De wijze waarop de verdachten in deze categorieën zijn ingedeeld wordt uitgebreid beschreven in bijlage 1. Kort samengevat komt het erop neer dat verdachten als first-offender worden aangemerkt als zij in de eerste helft van 1996 voor het plegen van één delict zijn aangehouden en nog nooit eerder met de politie in aanraking zijn geweest<sup>11</sup>. Verdachten die wel al eerder met de politie in aanraking zijn gekomen of in de eerste helft van 1996 meer dan één delict pleegden, worden tot de harde kern gerekend als zij in de onderzoeksperiode van twee of meer zware delicten worden verdacht. In alle andere gevallen worden zij beschouwd als licht-criminelen. In de onderstaande tabel zijn de in de eerste helft van 1996 geregistreerde verdachten ingedeeld in de genoemde categorieën.

Tabel 3.1 Type jeugdcriminelen

|                  | 12-17 jaar |     | 18-24 jaar |     | totaal |     |
|------------------|------------|-----|------------|-----|--------|-----|
|                  | abs.       | %   | abs.       | %   | abs.   | %   |
| harde kern       | 136        | 25  | 288        | 26  | 424    | 26  |
| licht-criminelen | 166        | 31  | 453        | 41  | 619    | 37  |
| first-offenders  | 191        | 35  | 235        | 21  | 426    | 26  |
| onbekend         | 46         | 9   | 141        | 13  | 187    | 11  |
| totaal           | 539        | 100 | 1117       | 100 | 1656   | 100 |

In het totaal behoort een kwart van de jeugdcriminelen tot de zogenaamde 'harde kern'. Minderjarige verdachten behoren vrijwel net zo vaak tot de harde kern als meerderjarige jeugdcriminelen. Wel is het percentage first-offenders onder minderjarige verdachten hoger.

Van de first-offenders maakte in het totaal 58% zich schuldig aan een zwaar delict en 42% aan een licht delict. Dit percentage is voor de minder- en meerderjarige verdachten ongeveer gelijk: van de minderjarige verdachten pleegde 59% een zwaar delict en van de meerderjarige verdachten 57%.

De verdachten waarvan onbekend is tot welke groep zij behoren, zijn in de meeste gevallen verdachten wier zaak geseponneerd is<sup>12</sup>. In een klein aantal gevallen zijn dit verdachten die een delict pleegden dat als 'overig' geregistreerd is. Deze totale groep verdachten wordt in dit hoofdstuk verder buiten beschouwing gelaten.

Noot 11 Hierbij moet worden opgemerkt dat jonge verdachten alleen vanaf de leeftijd van 12 jaar door de politie worden geregistreerd. Of de onderzoeksgroep voor die leeftijd al eens is opgepakt, is daarom niet na te gaan.

Noot 12 Zie ook paragraaf 2.1.

### 3.2 Persoonskenmerken

In de onderstaande tabel wordt het geslacht van de harde kern, licht-criminelen en first-offenders weergegeven.

Tabel 3.2 Geslacht van harde kern, licht-criminelen en first-offenders (in %)

| geslacht | harde kern | licht-criminelen | first-offenders |
|----------|------------|------------------|-----------------|
| man      | 93         | 90               | 75              |
| vrouw    | 7          | 10               | 25              |
| totaal   | 100        | 100              | 100             |

Alle drie criminele groepen bestaan voor het grootste gedeelte uit jongens. In de groep first-offenders bevinden zich echter meer meisjes dan in de andere groepen.

In onderstaande tabel wordt weergegeven in welke stadsdelen de harde kern, licht-criminelen en first-offenders in de eerste helft van 1996 woonden.

Tabel 3.3 Stadsdeel van woonplaats van harde kern, licht-criminelen en first-offenders (in %)

| stadsdeel                   | harde kern | licht-criminelen | first-offenders |
|-----------------------------|------------|------------------|-----------------|
| Baarsjes                    | 4          | 5                | 5               |
| Binnenstad                  | 5          | 7                | 6               |
| Bos en Lommer               | 10         | 6                | 3               |
| Buitenveldert               | 0          | 0                | 1               |
| De Pijp                     | 5          | 7                | 10              |
| Geuzenveld-Slotermeer       | 7          | 7                | 6               |
| Noord                       | 9          | 11               | 12              |
| Oost                        | 5          | 7                | 5               |
| Osdorp                      | 5          | 6                | 7               |
| Oud-West                    | 2          | 4                | 3               |
| Slotervaart/Overtoomse Veld | 6          | 6                | 7               |
| Watergraafsmeer             | 2          | 2                | 2               |
| West. Havengebied           | -          | -                | -               |
| Westerpark                  | 8          | 5                | 4               |
| Zeeburg                     | 4          | 5                | 4               |
| Zuid                        | 4          | 3                | 3               |
| Zuidoost                    | 23         | 18               | 22              |
| onbekend                    | 1          | 2                | 1               |
| totaal                      | 100        | 100              | 100             |

In het stadsdeel Bos en Lommer wonen iets meer leden van de harde kern en iets minder first-offenders. In het stadsdeel De Pijp doet zich het omge-

keerde effect voor. In dit stadsdeel wonen iets meer first-offenders en iets minder harde-kern-leden. In stadsdeel Zuidoost wonen naar verhouding iets minder licht-criminelen.

In de onderstaande tabel wordt de 'etnische' herkomst van de harde kern, licht-criminelen en first-offenders weergegeven. De jongeren zijn hierbij als 'allochtoon' aangemerkt als zij niet in Nederland geboren zijn en/of een niet-Nederlandse nationaliteit bezitten.

Tabel 3.4 Etnische herkomst van harde kern, licht-criminelen en first-offenders (in %)

| etnische herkomst | harde kern | licht-criminelen | first-offenders |
|-------------------|------------|------------------|-----------------|
| Nederland         | 46         | 47               | 55              |
| Ned. Antillen     | 5          | 4                | 4               |
| Suriname          | 17         | 12               | 10              |
| Marokko           | 22         | 26               | 17              |
| Turkije           | 5          | 4                | 6               |
| overig            | 6          | 7                | 9               |
| totaal            | 100        | 100              | 100             |

Jongeren uit de harde kern en licht-criminelen zijn vaker van 'allochtone' afkomst dan first-offenders. Vooral Marokkanen zijn in deze groepen naar verhouding sterker vertegenwoordigd.

### 3.3 Gepleegde delicten

In de onderstaande tabel staat het totaal aantal delicten dat jongeren uit de harde kern, licht-criminelen en first-offenders in Amsterdam in de eerste helft van 1996 pleegden. In deze tabel is ook het aantal delicten dat zij *gemiddeld* pleegden opgenomen.

Tabel 3.5 Gemiddeld en totaal aantal delicten, gepleegd door harde kern, licht-criminelen en first-offenders

|                            | gemiddeld aantal | totaal aantal | totaal % |
|----------------------------|------------------|---------------|----------|
| harde kern (n = 424)       | 4,3              | 1.817         | 56       |
| licht-criminelen (n = 619) | 1,6              | 997           | 31       |
| first-offenders (n = 426)  | 1,0              | 426           | 13       |
| totaal (n = 1.469)         | 2,2              | 3.240         | 100      |

Ruim de helft van alle gepleegde delicten kwam voor rekening van de harde kern. De harde kern pleegde gemiddeld veel meer delicten dan de licht-criminelen. De first-offenders pleegden, inherent aan de gehanteerde definitie voor deze groep, één delict per persoon.

In de onderstaande tabellen staan de type delicten, waarvan de verschillende type jeugdcriminelen in de eerste helft van 1996 worden verdacht. Hiertoe is voor elke groep een top vijf van meest gepleegde delicten samengesteld. Omdat zowel harde kern-jongeren als licht-criminelen als first-offenders volgens de definitie (zie bijlage 1) in principe alle type delicten ge-

pleegd kunnen hebben, kunnen bepaalde delicten in meerdere tabellen voorkomen. Omdat jongeren meerdere verschillende delicten gepleegd kunnen hebben, telt de tabel niet op tot 100%. Bovendien wordt in de tabel geen onderscheid gemaakt in de frequentie waarmee een delict is gepleegd: de vermelde percentages betreffen dus het percentage jongeren dat een delict in de eerste helft van 1996 minstens één keer pleegde.

Tabel 3.6 Meest gepleegde delicten door harde kern (in %)

| delict                 | 12-17 jaar | 18-24 jaar | totaal |
|------------------------|------------|------------|--------|
| gekwaliceerde diefstal | 58         | 42         | 47     |
| diefstal met geweld    | 39         | 22         | 27     |
| vuurwapens             | 7          | 18         | 14     |
| bedreiging             | 10         | 14         | 12     |
| valsheidsmisdrijven    | 2          | 16         | 11     |

Van de harde kern pleegde bijna de helft in de eerste helft van 1996 gekwalificeerde diefstal. Ook diefstal met geweld wordt door deze groep relatief vaak gepleegd, met name door haar minderjarige leden. De vuurwapenwet wordt vaker door meerderjarige jongeren overtreden.

Tabel 3.7 Meest gepleegde delicten door licht-criminelen (in %)

| delict                  | 12-17 jaar | 18-24 jaar | totaal |
|-------------------------|------------|------------|--------|
| eenvoudige diefstal     | 20         | 17         | 18     |
| diefstal in vereniging  | 30         | 15         | 19     |
| gekwaliceerde diefstal  | 20         | 22         | 22     |
| vernieling              | 10         | 8          | 9      |
| eenvoudige mishandeling | 15         | 7          | 9      |

Vermogensdelicten worden door licht-criminelen het meest gepleegd. Minderjarige licht-criminelen plegen daarbij vaker diefstal in vereniging dan meerderjarige licht-criminelen. Dit geldt, in iets minder mate, ook voor eenvoudige mishandeling.

Tabel 3.8 Meest gepleegde delicten door first-offenders (in %)

| delict                       | 12-17 jaar | 18-24 jaar | totaal |
|------------------------------|------------|------------|--------|
| diefstal in vereniging       | 18         | 10         | 14     |
| gekwaliceerde diefstal       | 17         | 15         | 16     |
| eenvoudige diefstal          | 6          | 14         | 10     |
| openbare geweldpleging zwaar | 13         | 5          | 9      |
| eenvoudige mishandeling      | 9          | 7          | 8      |

Meerderjarige first-offenders worden vaker opgepakt voor eenvoudige diefstal dan minderjarigen. De laatste groep maakt zich echter iets vaker schuldig aan diefstal in vereniging en openbare geweldpleging.

### 3.4 Conclusies

In dit hoofdstuk zijn jeugdcriminelen die tot de zogenaamde harde kern behoren vergeleken met licht-criminelen en first-offenders. Uit de resultaten blijkt dat een kwart van de jeugdcriminelen tot de harde kern behoort en ruim eënderde tot de groep licht-criminelen. De groep first-offenders behelst een kwart van het daderbestand. De overige verdachten waren door ontbrekende gegevens niet in te delen en zijn verder buiten de analyses gehouden.

Opvallend genoeg is het percentage minderjarige verdachten dat tot de harde kern behoort vrijwel net zo groot als het percentage meerderjarige jeugdcriminelen. Ook is onder de first-offenders het percentage minderjarige verdachten dat een zwaar delict pleegde ongeveer net zo groot als het percentage meerderjarige, namelijk bijna 60%.

Zowel de harde kern-groep als de groep licht-criminelen en first-offenders bestaan voor het grootste gedeelte uit jongens. In de harde kern en onder licht-criminelen is het percentage meisjes echter veel lager dan onder de first-offenders. De groepen verschillen nauwelijks van elkaar wat betreft de stadsdelen waaruit zij afkomstig zijn.

Uit de resultaten blijkt verder dat jongeren die tot de harde kern behoren gemiddeld veel meer delicten plegen dan de overige groepen. Ruim de helft van deze jongeren pleegde gekwalificeerde diefstal, zoals inbraak (in woning). Ook diefstal met geweld wordt door deze groep relatief vaak gepleegd, met name door de minderjarige harde-kern-criminelen. Meerderjarige harde-kern-criminelen overtreden weer iets vaker de vuurwapenwet.

Licht-criminelen plegen het vaakst eenvoudige en gekwalificeerde diefstal en diefstal in vereniging. Minderjarige licht-criminelen maken zich daarbij vaker schuldig aan diefstal in vereniging dan meerderjarige. Ook onder de first-offenders maken minderjarigen zich vaker schuldig aan diefstal in vereniging, evenals aan openbare geweldpleging. Meerderjarige first-offenders maken zich naar verhouding vaker schuldig aan eenvoudige diefstal.

Uit het onderzoek blijkt dat jongeren uit de harde kern en licht-criminelen vaker van 'allochtone' afkomst zijn dan first-offenders. Vooral Marokkanen en Surinamers zijn in deze groepen sterker vertegenwoordigd.

## 4 Jeugdcriminaliteit per stadsdeelcluster

### 4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een beeld geschetst van de omvang van de jeugdcriminaliteit in zeven clusters van stadsdelen in Amsterdam. Deze clusters zijn als volgt samengesteld:

|                            |                                                            |
|----------------------------|------------------------------------------------------------|
| Centrum-OudWest:           | Binnenstad, Westerpark en Oud-West.                        |
| Groot-Oost:                | Watergraafsmeer, Zeeburg, Oost                             |
| West/WestelijkeTuinsteden: | Osdorp, Geuzenveld/Slotermeer, Slotervaart/Overtoomse Veld |
| West/Bos&Lommer/Baarsjes:  | Bos en Lommer, De Baarsjes                                 |
| Groot-Zuid:                | Zuid, De Pijp, Rivierenbuurt, Buitenverldert               |
| Noord:                     | Noord                                                      |
| Zuidoost:                  | Zuidoost                                                   |

Deze indeling is analoog aan de indeling die bij de projecten Jeugd en Veiligheid (Grote Stedenbeleid Amsterdam) wordt gehanteerd.

In het verdachten-bestand van de eerste helft van 1996 zitten 24 jongeren waarvan onbekend is uit welk stadsdeel zij komen. Deze jongeren zijn buiten de analyses in dit hoofdstuk gelaten. Het totale aantal aangehouden verdachten is in dit hoofdstuk daarom iets lager dan in de eerdere hoofdstukken.

### 4.2 Jeugdcriminaliteit 1996

In de onderstaande tabel wordt het aantal verdachten per stadsdeelcluster gepresenteerd en gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de jeugd in het betreffende stadsdeelcluster.

Tabel 4.1 Aantal jeugdcriminelen per stadsdeelcluster, als percentage van de bevolking

|                             | verdachten | bevolking | proportie van de bevolking |
|-----------------------------|------------|-----------|----------------------------|
|                             | abs.       | abs.      | %                          |
| Centrum-OudWest             | 234        | 20.877    | 1,1                        |
| Groot-Oost                  | 216        | 14.090    | 1,5                        |
| West: Westelijke Tuinsteden | 307        | 16.254    | 1,9                        |
| West: Bos&Lommer/Baarsjes   | 177        | 12.336    | 1,4                        |
| Groot-Zuid                  | 182        | 18.623    | 1,0                        |
| Noord                       | 169        | 12.456    | 1,4                        |
| Zuidoost                    | 347        | 15.764    | 2,2                        |
| totaal                      | 1.632      | 110.400   | 1,5                        |

In Zuidoost en de Westelijke Tuinsteden is het percentage jongeren dat in de eerste helft van 1996 door de politie werd aangehouden het hoogst. In Groot-Zuid en Centrum-OudWest is dit percentage het laagst.

In de onderstaande tabel is het aantal verdachten per stadsdeelcluster uitgesplitst naar het aantal minderjarige en het aantal meerderjarige verdachten.

Tabel 4.2 Leeftijd van jeugdcriminelen per stadsdeelcluster (in %)

|                             | 12-17 jaar | 18-24 jaar | totaal |
|-----------------------------|------------|------------|--------|
| Centrum-OudWest             | 21         | 79         | 100    |
| Groot-Oost                  | 28         | 72         | 100    |
| West: Westelijke Tuinsteden | 50         | 50         | 100    |
| West: Bos&Lommer/Baarsjes   | 28         | 72         | 100    |
| Groot-Zuid                  | 28         | 72         | 100    |
| Noord                       | 35         | 65         | 100    |
| Zuidoost                    | 34         | 66         | 100    |

In de Westelijke Tuinsteden is het percentage minderjarige verdachten veel hoger dan in de andere stadsdeelclusters. In Centrum-OudWest is het percentage minderjarige verdachten het laagst.

In de onderstaande tabel staat de 'etnische' herkomst van de jeugdige verdachten, als percentage van de 'etnische' bevolkingsgroepen in de stadsdeelclusters. Omdat Nederlanders, Marokkanen en Surinamers de grootste groepen binnen het onderzochte verdachtenbestand vormen (zie tabel 2.5), zijn alleen deze groepen in de analyse meegenomen. De tabellen met de bijbehorende aantallen zijn opgenomen in bijlage 3, respectievelijk tabel B3.8 en tabel B3.9.

Tabel 4.3 Aantal jeugdcriminelen per stadsdeelcluster, als percentage van de etnische bevolkingsgroepen in Amsterdam (in %)

|                             | Nederlanders | Marokkanen | Surinamers |
|-----------------------------|--------------|------------|------------|
| Centrum-OudWest             | 0,9          | 3,4        | 2,6        |
| Groot-Oost                  | 1,3          | 3,1        | 2,7        |
| West: Westelijke Tuinsteden | 1,6          | 4,0        | 2,3        |
| West: Bos&Lommer/Baarsjes   | 1,2          | 2,7        | 3,6        |
| Groot-Zuid                  | 0,9          | 3,9        | 1,8        |
| Noord                       | 1,2          | 2,5        | 3,7        |
| Zuidoost                    | 1,9          | 7,3        | 3,2        |
| totaal                      |              |            |            |

In bijna alle stadsdeelclusters is het percentage jeugdcriminelen onder Marokkanen het hoogst. De kroon spant stadscluster Zuidoost, waar het percentage Marokkaanse jeugdcriminelen ruim 7 procent bedraagt. In de overige stadsclusters, Bos&Lommer/Baarsjes en Noord, is de jeugdcriminaliteit onder Surinamers het hoogst.

In de onderstaande tabel staat welke delicten de jongeren uit de verschillende stadsclusters het meeste plegen.

Tabel 4.4 Gepleegde delicten per stadsdeelcluster (in %)

|                                      | Centrum/Oud-West | Groot Oost | West: Westelijke Tuinsteden | West: Bos&Lommer/Baarsjes | Groot Zuid | Noord | Zuid-oost |
|--------------------------------------|------------------|------------|-----------------------------|---------------------------|------------|-------|-----------|
| gekwalficeerde diefstal <sup>1</sup> | 21               | 26         | 29                          | 25                        | 25         | 24    | 20        |
| eenvoudige diefstal <sup>2</sup>     | 13               | 12         | 10                          | 14                        | 14         | 15    | 10        |
| diefstal in vereniging               | 15               | 12         | 16                          | 16                        | 12         | 12    | 9         |
| diefstal met geweld                  | 9                | 9          | 13                          | 12                        | 8          | 7     | 17        |
| openlijke geweldpleging zwaar        | 8                | 6          | 7                           | 10                        | 6          | 7     | 4         |
| eenvoudige mishandeling              | 7                | 3          | 9                           | 5                         | 6          | 14    | 5         |
| vuurwapenwet                         | 10               | 5          | 3                           | 5                         | 4          | 5     | 6         |
| vernieling                           | 3                | 3          | 6                           | 5                         | 9          | 4     | 6         |
| handel in harddrugs                  | 6                | 4          | 1                           | 3                         | 1          | 2     | 8         |
| bedreiging                           | 3                | 1          | 4                           | 5                         | 5          | 5     | 6         |

<sup>1</sup> Hiertoe worden onder meer de delicten 'diefstal in vereniging met braak' en 'inbraak in woning' gerekend.

<sup>2</sup> Hiertoe worden onder meer de delicten 'winkeldiefstal' en 'fietsendiefstal' gerekend.

De jongeren uit Zuidoost werden in de eerste helft van 1996 naar verhouding vaker opgepakt voor het plegen van diefstal met geweld dan jongeren in de andere stadsclusters. De jongeren in Noord maken zich relatief gezien iets vaker schuldig aan eenvoudige mishandeling. In Centrum-OudWest wordt de vuurwapenwet iets vaker overtreden.

#### 4.3 Harde kern, licht-criminelen en first offenders

In de onderstaande tabel staat het percentage harde kern-criminelen, licht-criminelen en first-offenders per stadsdeelcluster.

Tabel 4.5 Type criminelen per stadsdeelcluster (in %)

|                             | harde kern | licht-criminelen | first-offenders |
|-----------------------------|------------|------------------|-----------------|
| Centrum/Oud-West            | 31         | 44               | 26              |
| Groot Oost                  | 26         | 48               | 26              |
| West: Westelijke Tuinsteden | 28         | 41               | 31              |
| West: Bos&Lommer/Baarsjes   | 37         | 42               | 21              |
| Groot Zuid                  | 22         | 40               | 38              |
| Noord                       | 24         | 43               | 32              |
| Zuidoost                    | 32         | 37               | 31              |

In Bos&Lommer/Baarsjes is in vergelijking met de andere stadsclusters het percentage leden van de harde kern het hoogst. Op de tweede en derde plaats staan respectievelijk Zuidoost en Centrum-OudWest.

Verder valt op dat het percentage first-offenders in Groot-Zuid hoger is dan in de andere stadsdelen.

#### **4.4 Conclusies**

In dit hoofdstuk is een beeld geschetst van de omvang van de jeugdcriminaliteit in zeven clusters van stadsdelen in Amsterdam, namelijk Centrum-OudWest, Groot-Oost, West/Westelijke Tuinsteden, West/Bos&Lommer/Baarsjes, Groot-Zuid, Noord en Zuidoost.

Gerelateerd aan de omvang van de jeugdbevolking in deze clusters, is het percentage jongeren dat in de eerste helft van 1996 werd aangehouden in de clusters Zuidoost en de Westelijke Tuinsteden het hoogst, namelijk rond 2%. In Groot-Zuid en Centrum-OudWest is dit percentage het laagst.

In de Westelijke Tuinsteden is het percentage minderjarige verdachten veel hoger dan in de andere stadsdeelclusters.

Verder is onderzocht of de omvang van de jeugdcriminaliteit onder Nederlanders, Marokkanen en Surinamers van elkaar verschillen. Dit blijkt inderdaad het geval. In bijna alle stadsdeelclusters is het percentage jeugdcriminelen onder Marokkanen het hoogst. De kroon spant stadscluster Zuidoost, waar het percentage Marokkaanse jeugdcriminelen ruim 7 procent bedraagt. In twee stadsclusters, Bos&Lommer/Baarsjes en Noord, is de jeugdcriminaliteit onder Surinamers het hoogst.

Onderzocht is ook in hoeverre bewoners van de verschillende clusters verschillende type delicten plegen. Hieruit blijkt dat jongeren uit Zuidoost vaker worden opgepakt voor het plegen van diefstal met geweld dan jongeren uit de andere stadsclusters. In Noord maken relatief iets meer jongeren zich schuldig aan eenvoudige mishandeling. In Centrum-OudWest wordt de vuurwapenwet iets vaker overtreden.

Tot slot is per stadsdeelcluster het percentage harde kern-criminelen, licht-criminelen en first-offenders berekend. Hieruit blijkt dat het percentage leden van de harde kern in Bos&Lommer/Baarsjes het hoogst is. Op de tweede en derde plaats komen respectievelijk Zuidoost en Centrum-OudWest. Verder valt op dat het percentage first-offenders in Groot-Zuid hoger is dan in de andere stadsdelen.

## 5 Halt-jongeren

### 5.1 Inleiding

Bureau Halt Amsterdam-Amstelland is op 1 september 1989 van start gegaan. Eén van de kerntaken van dit bureau is het uitvoeren van alternatieve straffen voor jongeren van 12 t/m 17 jaar, die voor de eerste keer in contact met de politie komen. Door via Halt een alternatieve straf te vervullen, krijgen deze jongeren de kans om vooralsnog uit het justitiële circuit te blijven. Het uiteindelijke doel is dat jongeren op deze manier worden behoed voor een verdere stap in de criminaliteit.

De eerste vier jaar hielden de Halt-bureaus zich voornamelijk bezig met jongeren die zich schuldig maakten aan baldadigheid en vandalisme. Vanaf 1994 werden ook plegers van diefstal naar Halt verwezen. Met de invoering van het nieuwe jeugdstrafrecht in 1995, is de lijst van delicten die door Halt worden afgedaan verder uitgebreid. De lijst omvat momenteel onder meer de volgende delicten: diefstal, heling, openlijk geweld tegen goederen, vernieling, baldadigheid, brandstichting en het in bezit hebben of afsteken van vuurwerk buiten de toegestane tijden.

In dit hoofdstuk worden de algemene achtergrondkenmerken van de Halt-cliënten beschreven. De resultaten in dit hoofdstuk hebben betrekking op jongeren die in de eerste zes maanden van het jaar 1996 zijn doorverwezen naar Halt. Het betreft een aparte groep, waarvan een bestand is aangeleverd door Bureau Halt Amsterdam-Amstelland.

### 5.2 Algemene kenmerken Halt-cliënten

In tabel 4.1 staat het totale aantal cliënten dat in de eerste helft van het jaar 1996 naar Halt is doorverwezen. In deze tabel is ook het aandeel van jongens en meisjes opgenomen.

Tabel 5.1 Aantal Halt-cliënten, uitgesplitst naar geslacht

| periode       | instroom<br>abs. | jongens<br>% | meisjes<br>% |
|---------------|------------------|--------------|--------------|
| jan-juni 1996 | 615              | 78           | 22           |

De instroom van jongeren bij bureau Halt bedraagt in de eerste helft van 1996 615 jongeren. De meeste jongeren die door Halt worden afgehandeld zijn jongens. Meisjes maken een vijfde van de cliëntèle uit.

Halt registreert bij de intake van jongeren zowel de geboortedatum als de delictdatum. Door deze gegevens te combineren, is de leeftijd van de cliënten op het moment van het delict berekend. De gemiddelde leeftijd van de Halt-cliënten is 14,8 jaar. Hierin is geen verschil tussen jongens en meisjes; de gemiddelde leeftijd waarop jongens en meisjes delicten plegen is vrijwel gelijk. In onderstaande tabel staat het aantal Halt-cliënten per leeftijdscategorie.

Tabel 5.2 Leeftijd van Halt-cliënten

| leeftijd  | abs. | %   |
|-----------|------|-----|
| 9-11 jaar | 12   | 2   |
| 12 jaar   | 33   | 5   |
| 13 jaar   | 81   | 13  |
| 14 jaar   | 150  | 24  |
| 15 jaar   | 146  | 24  |
| 16 jaar   | 92   | 15  |
| 17 jaar   | 60   | 10  |
| 18 jaar   | 41   | 7   |
| totaal    | 417  | 100 |

In de tabel is te zien dat het aantal cliënten per leeftijdscategorie geleidelijk oploopt en een piek bereikt bij 14/15 jaar. Daarna wordt het aantal cliënten per leeftijdscategorie lager.

In tabel 4.5 staat een overzicht van het type delicten dat de Halt-cliënten in de eerste helft van 1996 pleegden. In deze tabel zijn alleen de meest gepleegde delicten opgenomen.

Tabel 5.3 Gepleegde delicten

| delicten <sup>13</sup>  | abs. | %   |
|-------------------------|------|-----|
| winkeldiefstal          | 311  | 51  |
| overige diefstal        | 79   | 13  |
| graffiti                | 69   | 11  |
| baldadigheid/vernieling | 101  | 16  |
| vuurwerkdelicten        | 22   | 4   |
| overig                  | 33   | 5   |
| totaal                  | 615  | 100 |

De helft van de Halt-jongeren werd in de eerste helft van 1996 voor het plegen van winkeldiefstal naar Halt doorverwezen. Op enige afstand volgen de andere delicten. Overigens plegen meisjes veel vaker winkeldiefstal dan jongens. In de eerste helft van 1996 pleegde 88% van de meisjes winkeldiefstal en 40% van de jongens.

Noot 13 In de delictgroepen zijn de volgende delicten samengevoegd (tussen haakjes staat steeds het aantal keer dat het delict in de eerste helft van 1996 gepleegd is):  
Winkeldiefstal: winkeldiefstal (311).  
Overige diefstal: diefstal (66); diefstal in vereniging (13); heling (4); illegaal collecteren (3); diefstal/verduistering (0); valsheid in geschrifte (5); inbraak (0); poging tot diefstal (2); diefstal en vernieling (0).  
Grafitti: graffiti (69).  
Baldadigheid/vernieling: baldadigheid (22); baldadigheid cq vernieling (44); baldadigheid met schade (0); baldadigheid/vuurtje stoken (3); brandstichting (7); vernieling in groepsverband (25); brandstichting en winkeldiefstal (0).  
Vuurwerkdelicten: vuurwerkdelicten (8); vuurwerkdelicten met schade (0).  
Overig: belediging (0); bedreiging (0); eenvoudige mishandeling (16); het zich bevinden op verboden terrein (0); verboden wapenbezit (13); joyriding (0); oplichting (2); overige verkeersdelicten (1); rijden zonder rijbewijs (1); anders/onduidelijk (0).

### 5.3 Conclusies

In de eerste helft van 1996 zijn in het totaal 615 jongeren doorverwezen naar Bureau Halt. Het grootste gedeelte hiervan bestaat uit jongens. De gemiddelde leeftijd van de Halt-cliënten is 14,8 jaar. Dit geldt zowel voor jongens als meisjes.

In dit onderzoek is nagegaan welk type delicten de Halt-cliënten in de eerste helft van 1996 pleegden. Hieruit blijkt dat de helft van de Halt-jongeren voor het plegen van winkeldiefstal naar Halt is doorverwezen. Op enige afstand volgen de andere delicten, aangevoerd door baldadigheid/vernieling, overige diefstal en graffiti.

Verder blijkt dat meisjes veel vaker winkeldiefstal plegen dan jongens. In de eerste helft van 1996 pleegde 88% van de meisjes winkeldiefstal en 40% van de jongens.

## 6 12-minners

### 6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk ingegaan op de omvang van de criminaliteit onder 12-minners. De informatie over deze groep is echter beperkt van omvang, vooral omdat structurele registratie van deze groep vooralsnog ontbreekt. Om toch een beeld te krijgen is gebruik gemaakt van de zogenaamde arrestantencijfers, zoals vermeld in de rapportage 'Arrestantencijfers Jeugd 1995 en 1996'<sup>14</sup>. Het betreft cijfers over het aantal keer dat minderjarigen door de Politie Amsterdam-Amstelland werden aangehouden. Het gaat dus om het aantal aanhoudingen; het aantal aangehouden kinderen is niet bekend maar ligt in ieder geval lager dan de cijfers aangegeven.

Omdat deze arrestantencijfers pas in 1997 gepubliceerd zijn, bevat deze rapportage naast de gegevens over 1996 ook de gegevens over 1995.

### 6.2 12-minners

In 1995 vonden 227 jongeren aanhoudingen van jongeren onder de 12 jaar plaats. In 1996 is dat aantal gestegen tot 291 aanhoudingen. Dit is een stijging van 28%.

Aansluitend is onderzocht hoe dit aantal aanhoudingen zich verhoudt tot de bevolkingsomvang. Het resultaat staat in de onderstaande tabel.

Tabel 6.1 Aantal aanhoudingen als percentage van de bevolking Amsterdam

|      | aanhoudingen | bevolking | proportie van<br>de bevolking |
|------|--------------|-----------|-------------------------------|
|      | abs.         | abs.      | %                             |
| 1995 | 227          | 92.550    | 0,2                           |
| 1996 | 291          | 92.660    | 0,3                           |

Deze vergelijking gaat enigszins mank omdat aanhoudingen met jongeren worden vergeleken. Uit de tabel kan niettemin worden geconcludeerd dat het percentage 12-minners dat in 1995 werd aangehouden minder dan 0,2% van de totale jeugdige bevolking bedraagt en dat dit percentage in 1996 op minder dan 0,3% ligt.

### 6.3 Conclusies

In dit hoofdstuk is getracht een beeld te geven van de omvang van de criminaliteit onder jongeren tot 12 jaar. Hiervoor is gebruik gemaakt van arrestantencijfers over de jaren 1995 en 1996. Uit deze gegevens blijkt dat in 1996 291 12-minners zijn gearresteerd. Dit betekent een stijging ten opzichte van 1995, toen het aantal gearresteerde 12-minners nog 227 bedroeg.

Noot 14 Politie Amsterdam-Amstelland, December 1997.

Aansluitend is het aantal aanhoudingen onder 12-minners gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de jeugd van 0-11 jaar. Hieruit blijkt dat het percentage gearresteerde 12-minners in 1996 maximaal 0,3% bedraagt. Dit is een toename van 0,1 procent ten opzichte van 1995.

## 7 Veranderingen in omvang jeugdcriminaliteit vanaf 1995

### 7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de omvang van de jeugdcriminaliteit in Amsterdam in de eerste helft van 1996 vergeleken met de eerste helft van 1995. Voor de gegevens over het jaar 1995 is gebruik gemaakt van de rapportage 'Evaluatie Jeugd en Veiligheid Amsterdam: Omvang jeugdcriminaliteit in Amsterdam in 1995'<sup>15</sup>. Deze rapportage bevat de nul-meting voor de omvang van de jeugdcriminaliteit in Amsterdam en is, evenals de onderhavige rapportage, uitgevoerd in het kader van de evaluatie van het Convenant Grote Stedenbeleid, onderdeel Jeugd en Veiligheid.

### 7.2 Jeugdcriminaliteit 1995/1996

In de onderstaande tabel wordt de verandering in de omvang van de jeugdcriminaliteit ten opzichte van het jaar 1995 gepresenteerd.

Tabel 7.1 Omvang jeugdcriminaliteit in 1995/1996

| leeftijd   | 1995   |     | 1996   |     |
|------------|--------|-----|--------|-----|
|            | aantal | %   | aantal | %   |
| 12-17 jaar | 512    | 32  | 539    | 33  |
| 18-24 jaar | 1.102  | 68  | 1.117  | 68  |
| totaal     | 1.614  | 100 | 1.656  | 100 |

In 1996 zijn in het totaal iets meer verdachten aangehouden dan in 1995. Wel bleef de verhouding tussen minder- en meerderjarige verdachten min of meer gelijk.

In de onderstaande tabel wordt nagegaan of het aantal verdachten, als percentage van de Amsterdamse jeugdbevolking, in vergelijking met 1995 is veranderd.

Tabel 7.2 Omvang jeugdcriminaliteit in 1995/1996, als percentage van de bevolking Amsterdam (in %)

|            | 1995 | 1996 |
|------------|------|------|
| 12-14 jaar | 0,6  | 0,5  |
| 15-17 jaar | 2,2  | 2,4  |
| 18-20 jaar | 2,2  | 2,3  |
| 21-24 jaar | 1,2  | 1,3  |
| totaal     | 1,5  | 1,6  |

Noot 15 Dit onderzoek is in opdracht van de gemeente Amsterdam uitgevoerd door advies- en onderzoeksbureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners, Amsterdam, 1997.

Het percentage jongeren dat in de eerste helft van 1996 door de politie werd aangehouden, is in vergelijking met 1995 nauwelijks veranderd.

Nagegaan is of er ten opzichte van 1995 veranderingen zijn opgetreden in de persoonlijkheidskenmerken van de jeugdige verdachten. Hierbij zijn de volgende persoonlijkheidskenmerken onderzocht: geslacht, stadsdeel waarin jeugdcriminelen wonen en 'etnische' herkomst. Voor zover dit het geval is, wordt dit gepresenteerd in de onderstaande tabellen. In de eerste tabel wordt nagegaan of het percentage jeugdcriminelen onder verschillende 'etnische' bevolkingsgroepen in Amsterdam het afgelopen jaar is veranderd.

Tabel 7.3 Aantal jeugdcriminelen in 1995/1996, als percentage van de etnische bevolkingsgroepen in Amsterdam (in %)

| etnische herkomst | 1995 | 1996 |
|-------------------|------|------|
| Nederland         | 1,1  | 1,3  |
| Ned. Antillen     | 5,2  | 4,9  |
| Suriname          | 2,9  | 3,0  |
| Marokko           | 3,5  | 3,5  |
| Turkije           | 1,3  | 1,3  |

De omvang van de jeugdcriminaliteit onder de verschillende 'etnische' bevolkingsgroepen in Amsterdam is over het algemeen gelijk gebleven.

In de onderstaande tabel wordt weergegeven in hoeverre het percentage meisjes onder de 'etnische' groepen verdachten ten opzichte van 1995 is veranderd.

Tabel 7.4 Percentage meisjes onder etnische groepen jeugdcriminelen in 1995/1996 (in %)

| etnische herkomst | 1995 | 1996 |
|-------------------|------|------|
| Nederland         | 15   | 16   |
| Ned. Antillen     | 24   | 20   |
| Suriname          | 20   | 19   |
| Marokko           | 4    | 7    |
| Turkije           | 5    | 8    |
| overig            | 20   | 16   |

Het percentage meisjes onder Marokkaanse en Turkse verdachten is in vergelijking met 1995 iets toegenomen.

Onderzocht is in hoeverre dit toe te schrijven is aan een verandering van het percentage meisjes onder de groep minderjarige Marokkaanse en Turkse verdachten. Verondersteld kan namelijk worden dat de 'emancipatie' in deze jongste groep eerder tot stand komt, dan in de groep meerderjarige verdachten. Uit de resultaten blijkt echter dat dit niet het geval is. De procentuele stijging van het aantal meisjes binnen de groep Marokkaanse en Turkse verdachten vindt zowel bij minderjarige als meerderjarige verdachten plaats.

In de onderstaande tabel staat het totale en gemiddelde aantal delicten dat de jeugdige verdachten in 1995 en 1996 pleegden.

Tabel 7.5 Totale en gemiddeld aantal gepleegde delicten per verdachte in 1995/1996

|            | 1995      |        | 1996      |        |
|------------|-----------|--------|-----------|--------|
|            | gemiddeld | totaal | gemiddeld | totaal |
| 12-17 jaar | 2,4       | 1.236  | 1,8       | 945    |
| 18-24 jaar | 3,1       | 3.368  | 1,9       | 2.079  |
| totaal     | 2,9       | 4.604  | 1,8       | 3.024  |

Het totale en gemiddelde aantal delicten dat de verdachten in 1996 pleegden nam, in vergelijking met 1995, sterk af, namelijk met 34%.

In de onderstaande tabel staat het type delicten dat jeugdige verdachten in 1995 en 1996 pleegden.

Tabel 7.6 Gepleegde delicten in 1995/1996 (in %)

|                                       | 1995 | 1996 |
|---------------------------------------|------|------|
| gekwalificeerde diefstal <sup>1</sup> | 27   | 26   |
| eenvoudige diefstal <sup>2</sup>      | 14   | 13   |
| diefstal in vereniging                | 12   | 13   |
| diefstal met geweld                   | 15   | 12   |
| openlijke geweldpleging zwaar         | 8    | 7    |
| eenvoudige mishandeling               | 5    | 7    |
| vuurwapenwet                          | 8    | 6    |
| vernieling                            | 6    | 6    |
| handel in harddrugs                   | 6    | 4    |
| bedreiging                            | 6    | 4    |

<sup>1</sup> Hiertoe worden onder meer de delicten 'diefstal in vereniging met braak' en 'inbraak in woning' gerekend.

<sup>2</sup> Hiertoe worden onder meer de delicten 'winkeldiefstal' en 'fietsendiefstal' gerekend.

Het type delicten dat de verdachten in vergelijking met 1995 pleegden is min of meer hetzelfde gebleven. Alleen het aantal daders van diefstal met geweld nam iets af.

Uit verdere analyses blijkt dat het type delicten dat de jeugd pleegt nauwelijks samenhangt met de leeftijd of de 'etnische' herkomst van de verdachten. Een uitzondering vormde vuurwapendelicten. Het aantal Marokkanen en Turken dat dit delict in 1996 pleegde, nam ten opzicht van 1995 met respectievelijk 7% en 8% af<sup>16</sup>.

Noot 16 In 1995 pleegde 11% van de Marokkanen en 16% van de Turken delicten op dit gebied. In 1996 is dat gedaald tot respectievelijk 4% en 8%.

### 7.3 Harde kern, licht-criminelen en first-offenders 1995/1996

In de onderstaande tabel wordt de verandering in het aantal harde kern-criminelen, licht-criminelen en first-offenders ten opzichte van 1995 weer-gegeven.

Tabel 7.7 Type jeugdcriminelen in 1995/1996 (in %)

|                  | 12-17 jaar |     | 18-24 jaar |     | totaal |     |
|------------------|------------|-----|------------|-----|--------|-----|
|                  | '95        | '96 | '95        | '96 | '95    | '96 |
| harde kern       | 35         | 25  | 36         | 26  | 35     | 26  |
| licht-criminelen | 26         | 31  | 35         | 41  | 32     | 37  |
| first-offenders  | 31         | 35  | 19         | 21  | 23     | 26  |
| onbekend         | 8          | 9   | 11         | 13  | 10     | 11  |
| totaal           | 100        | 100 | 100        | 100 | 100    | 100 |

Het percentage jeugdcriminelen dat tot de harde kern behoort is in vergelijking met 1996 sterk afgenomen. In 1995 hoorde nog ruim eénderde van de jeugdige verdachten tot de harde kern. In 1996 is dat percentage met 10% gedaald. De daling geldt overigens zowel voor de minder- als de meerderjarige verdachten.

Aan de andere kant is het percentage licht-criminelen het afgelopen jaar enigszins gestegen. Deze stijging is echter niet zo sterk als de afname van de harde kern. Ook het percentage first-offenders nam iets toe.

Uit verdere analyses blijkt dat noch het geslacht van de drie typen verdachten, noch de stadsdelen waarin zij wonen, afwijkt van de in 1995 gevonden resultaten.

In de onderstaande tabel wordt de 'etnische' herkomst van de harde kern, licht-criminelen en first-offenders in 1995 en 1996 gegeven.

Tabel 7.8 Etnische herkomst van harde kern, licht-criminelen en first-offenders in 1995/1996 (in %)

| etnische herkomst | harde kern |     | licht-criminelen |     | first-offenders |     |
|-------------------|------------|-----|------------------|-----|-----------------|-----|
|                   | '95        | '96 | '95              | '96 | '95             | '96 |
| Nederlanders      | 37         | 46  | 46               | 47  | 53              | 55  |
| Ned. Antillen     | 5          | 5   | 6                | 4   | 3               | 4   |
| Suriname          | 18         | 17  | 14               | 12  | 11              | 10  |
| Marokko           | 29         | 22  | 21               | 26  | 18              | 17  |
| Turkije           | 5          | 5   | 4                | 4   | 7               | 6   |
| overig            | 7          | 6   | 9                | 7   | 8               | 9   |
| totaal            | 100        | 100 | 100              | 100 | 100             | 100 |

Het percentage Marokkanen in de harde kern is ten opzichte van 1995 afgenomen. Het percentage Marokkanen onder de licht-criminelen is daarentegen licht gestegen is. De afkomst van first-offenders is onveranderd gebleven.

In de onderstaande tabel wordt het gemiddelde en totaal aantal delicten dat de harde kern, licht-criminelen en first-offenders in 1995 en 1996 pleegden weergegeven.

Tabel 7.9 Gemiddeld aantal gepleegde delicten per verdachte in 1995/1996

|                  | 1995      |        | 1996      |        |
|------------------|-----------|--------|-----------|--------|
|                  | gemiddeld | totaal | gemiddeld | totaal |
| harde kern       | 5,2       | 2.968  | 4,3       | 1.817  |
| licht-criminelen | 2,0       | 1.037  | 1,6       | 997    |
| first-offenders  | 1,0       | 365    | 1,0       | 426    |
| totaal           | 3,0       | 4.370  | 2,2       | 3.240  |

Zowel de harde kern, als licht-criminelen, pleegden in 1996 gemiddeld minder delicten dan in het jaar daarvoor. Dat ook het totale aantal door de harde kern gepleegde delicten afnam, wordt echter deels verklaard door de daling in de omvang van deze groep het afgelopen jaar.

In de onderstaande tabel wordt het type delicten dat de harde kern, licht-criminelen en first-offenders in 1995 en 1996 pleegden weergegeven. De delicten die tot de zogenaamde 'zware' delicten gerekend kunnen worden (zie bijlage 1), zijn gemarkeerd met een stip (\*). Bovendien zijn in deze tabel voor alle groepen alleen de drie meest gepleegde delicten opgenomen.

Tabel 7.10 Type delicten gepleegd door harde kern, licht-criminelen en first-offenders in 1995/1996 (in %)

|                            | harde kern |     | licht-criminelen |     | first-offenders |     |
|----------------------------|------------|-----|------------------|-----|-----------------|-----|
|                            | '95        | '96 | '95              | '96 | '95             | '96 |
| eenvoudige diefstal        | *          | *   | 21               | 18  | 10              | 10  |
| • gekwalificeerde diefstal | 46         | 47  | 13               | 22  | 14              | 16  |
| diefstal in vereniging     | *          | *   | 20               | 19  | 16              | 14  |
| • diefstal met geweld      | 26         | 27  | *                | *   | *               | *   |
| • vuurwapens               | 14         | 14  | **               | **  | **              | **  |

\* Percentage plegers ligt tussen de 5% en 10%

\*\* Percentage plegers is kleiner of gelijk aan 5%.

Uit de resultaten blijkt dat het type delict dat de harde kern en de first-offenders in 1996 pleegden nauwelijks verschilt van de in 1995 door hen gepleegde delicten. Licht-criminelen daarentegen pleegden in 1996 veel vaker gekwalificeerde diefstal dan in het jaar daarvoor.

Aansluitend is onderzocht of er onder de harde kern, licht-criminelen en first-offenders verschillen zijn in de door minder- en meerderjarige jeugdcriminelen gepleegde delicten. Ook hierin treden nauwelijks verschillen op, op één uitzondering na: het aantal minderjarige leden van de harde kern dat in 1996 gekwalificeerde diefstal pleegde nam in vergelijking met 1995 toe met 11%. In 1995 pleegde 47% van de minderjarige harde kern-leden gekwalificeerde diefstal en in 1996 58%. Omdat het percentage plegers van gekwalificeerde diefstal onder meerderjarige harde kern-criminelen iets afnam en zij een veel grotere groep vormen dan de minderjarige verdachten, bleef het

totale percentage plegers in de harde kern (zoals in tabel 7.10 te zien is) in vergelijking met 1995 vrijwel gelijk.

Ook is nagegegaan of er, in vergelijking met 1995, verschillen optreden in het percentage zware delicten dat first-offenders plegen. Dit verschil is minimaal. In 1995 pleegde 58% van de first-offenders een zwaar delict en in 1996 60%. Wanneer de groepen minder- en meerderjarige verdachten apart worden bekeken treedt er echter wel een klein verschil op. Meerderjarige first-offenders pleegden in 1996 iets meer zware delicten dan in 1995 (het verschil bedraagt 6%)<sup>17</sup>. Minderjarige first-offenders pleegden juist iets minder zware delicten dan in 1995 (het verschil bedraagt 3%).

#### 7.4 Halt-jongeren

In de onderstaande tabel staat de verandering in de instroom van Bureau Halt Amsterdam-Amstelland ten opzicht van 1995. In deze tabel is ook het aandeel van jongens en meisjes hierin opgenomen.

Tabel 7.11 Instroom Bureau Halt in 1995/1996, uitgesplitst naar geslacht

| periode | instroom<br>abs. | jongens<br>% | meisjes<br>% |
|---------|------------------|--------------|--------------|
| 1995    | 417              | 71           | 29           |
| 1996    | 615              | 78           | 22           |

De instroom bij Bureau Halt is het afgelopen jaar met 47% gestegen. Naar verhouding nam het aantal meisjes dat door Halt werd afgehandeld echter af.

Uit verdere informatie van het Bureau Halt blijkt dat de toegenomen instroom van jongeren in 1996 past in de trend van de laatste jaren. De toename van het aantal Halt-cliënten heeft met een aantal factoren te maken, waaronder de verbeterde samenwerking met de politie, de wettelijke verankering van de positie van het bureau en de uitbreiding van de lijst delicten die bepalen of aan de jongeren een Halt-afdoening wordt aangeboden.

Ook het percentage meisjes in het Halt-bestand nam de laatste jaren sterk toe. 1996 is het eerste jaar sinds de oprichting in 1989, waarin het percentage meisjes afnam.

De gemiddelde leeftijd van de Halt-cliënten is in 1996 iets lager dan in 1995. In 1995 waren de Halt-cliënten gemiddeld 15,0 jaar en in 1996 14,8 jaar.

In de onderstaande tabel staat het type delicten dat de Halt-cliënten in 1995 en 1996 pleegden.

Noot 17 Van de meerderjarigen pleegde in 1995 57% een zwaar delict en in 1996 63%. Van de minderjarigen pleegde in 1995 59% een zwaar delict en in 1996 56%.

Tabel 7.12 Gepleegde delicten door Halt-cliënten in 1995/1996 (in %)

| delicten <sup>18</sup>  | 1995       | 1996       |
|-------------------------|------------|------------|
| winkeldiefstal          | 49         | 51         |
| overige diefstal        | 14         | 13         |
| graffiti                | 16         | 11         |
| baldadigheid/vernieling | 17         | 16         |
| vuurwerkdelicten        | 2          | 4          |
| overig                  | 2          | 5          |
| <b>totaal</b>           | <b>100</b> | <b>100</b> |

Het aantal jongeren dat zich in het afgelopen jaar aan graffiti schuldig maakte nam iets af. De overige delicten werden in 1995 en 1996 vrijwel net zo vaak gepleegd.

## 7.5 Conclusies

In dit hoofdstuk is de omvang van de jeugdcriminaliteit in Amsterdam in de eerste helft van 1996 vergeleken met de eerste helft van 1995. Uit deze vergelijking komt slechts een beperkt aantal verschillen naar voren. In 1996 zijn in het totaal iets meer verdachten aangehouden dan in 1995. Wanneer het aantal aangehouden verdachten echter wordt afgezet tegen de omvang van de jeugdbevolking, blijkt het percentage aangehouden verdachten ten opzichte van 1995 nauwelijks te zijn veranderd.

Ook is nagegaan of er ten opzichte van 1995 veranderingen zijn opgetreden in de persoonlijkheidskenmerken van de jeugdige verdachten. Ook hierin zijn het afgelopen jaar nauwelijks veranderingen opgetreden. Alleen lijkt het percentage meisjes onder Marokkaanse en Turkse verdachten iets toegenomen. Het voor de hand liggende vermoeden dat het percentage criminele meisjes alleen onder de jongste groepen Marokkanen en Turken stijgt, werd niet bevestigd. Ook onder de meerderjarige Marokkaanse en Turkse verdachten nam het aandeel van meisjes namelijk toe.

Wat het afgelopen jaar wel sterk veranderd is, is het aantal delicten dat de aangehouden jongeren pleegden. In 1996 pleegden de verdachten gemiddeld veel minder delicten dan in 1995. Wel bleef het type delicten dat de verdachten in vergelijking met 1995 pleegden min of meer gelijk. Alleen het aantal daders van diefstal met geweld nam iets af. Bovendien maakten Marokkanen en Turken zich in 1996 minder vaak aan vuurwapendelicten schuldig dan in het jaar daarvoor.

Noot 18 In de delictgroepen zijn de volgende delicten samengevoegd:  
Winkeldiefstal: winkeldiefstal.  
Overige diefstal: diefstal; diefstal in vereniging; heling; illegaal collecteren; diefstal/verduistering; valsheid in geschrifte; inbraak; poging tot diefstal; diefstal en vernieling.  
Grafitti: graffiti.  
Baldadigheid/vernieling: baldadigheid; baldadigheid cq vernieling; baldadigheid met schade; baldadigheid/vuurtje stoken; brandstichting; vernieling in groepsverband; brandstichting en winkeldiefstal.  
Vuurwerkdelicten: vuurwerkdelicten; vuurwerkdelicten met schade.  
Overig: belediging; bedreiging; eenvoudige mishandeling; het zich bevinden op verboden terrein; verboden wapenbezit; joyriding; oplichting; overige verkeersdelicten; rijden zonder rijbewijs; anders/onduidelijk.

#### *Harde kern-criminelen, licht-criminelen en first-offenders*

In dit onderzoek is tevens de verandering in het aantal harde kern-criminelen, licht-criminelen en first-offenders ten opzichte van 1995 onderzocht. Uit de resultaten blijkt dat het percentage jeugdcriminelen dat tot de harde kern behoort, in vergelijking met 1996 sterk is afgenomen. In 1995 hoorde nog ruim eénderde van de jeugdige verdachten tot de harde kern. In 1996 is dat percentage met 10% gedaald. Deze daling geldt overigens zowel voor de minder- als de meerderjarige verdachten.

Aan de andere kant is het percentage licht-criminelen het afgelopen jaar enigszins gestegen. Deze stijging staat echter niet in verhouding met de afname in de omvang van de harde kern. Het percentage first-offenders bleef min of meer gelijk.

Uit verdere analyses blijkt dat noch het geslacht van de drie typen verdachten, noch de stadsdelen waarin zij wonen, afwijkt van de in 1995 gevonden resultaten. Wel blijkt dat het percentage Marokkanen in de harde kern ten opzichte van 1995 is afgenomen. Het percentage Marokkanen onder de licht-criminelen is daarentegen licht gestegen is.

Zowel de harde kern, als licht-criminelen, pleegden in 1996 gemiddeld minder delicten dan in het jaar daarvoor. Het type delict dat de harde kern en de first-offenders in 1996 pleegden verschilt echter nauwelijks van de in 1995 gepleegde delicten. Licht-criminelen daarentegen pleegden in 1996 veel vaker gekwalificeerde diefstal dan in het jaar daarvoor.

Aansluitend is onderzocht of er, binnen de harde kern, licht-criminelen en first-offenders, verschillen zijn in de door minder- en meerderjarige jeugdcriminelen gepleegde delicten. Ook hierin treden nauwelijks verschillen op, op één uitzondering na: het aantal minderjarige leden van de harde kern dat in 1996 gekwalificeerde diefstal pleegde nam in vergelijking met 1995 toe met 11%.

Verder bleek dat meerderjarige first-offenders in 1996 iets meer zware delicten pleegden dan in 1995. Minderjarige first-offenders pleegden juist iets minder zware delicten dan in 1995.

#### *Halt-jongeren*

De instroom bij Bureau Halt is het afgelopen jaar met 47% gestegen. Hiermee lijkt één van de doelstellingen van het Convenant Grote Stedenbeleid behaald, namelijk dat het aantal taakstraffen en Halt-afdoeningen jaarlijks met 10% dient toe te nemen.

Tegen de verwachting in nam het aantal meisjes dat door Halt werd afgedaan af. Dit is daardoor het eerste jaar sinds de oprichting in 1989, dat het percentage meisjes afneemt. In de jaren daarvoor nam het percentage meisjes in het Halt-bestand juist sterk toe.

De gemiddelde leeftijd van de Halt-cliënten is in 1996 iets lager dan in 1995. In 1995 waren de Halt-cliënten gemiddeld 15,0 jaar en in 1996 14,8 jaar.

Verder nam het aantal jongeren dat zich in het afgelopen jaar aan graffiti schuldig maakte iets af. De overige delicten werden in 1995 en 1996 vrijwel net zo vaak gepleegd.

## 8 Samenvatting

In 1995 hebben het rijk en de vier grote steden van Nederland, waaronder Amsterdam, voor een periode van vier jaar het Convenant Grote Stedenbeleid afgesloten. Onderdeel van dit convenant vormt het thema Jeugd en Veiligheid. Onder dit thema is een drietal convenantsdoelen geformuleerd, waarvan de eerste, kort samengevat, luidt dat het aantal jongeren dat in de convenantsperiode met de politie in aanraking komt, ten gevolge van preventieve en repressieve inspanningen, zal dalen met 30 procent. De wijze waarop de gemeente Amsterdam dit (en andere doelstellingen) wil realiseren, is neergelegd in het onderdeel Jeugd en Veiligheid van het Amsterdamse beleidsprogramma ter bestrijding van de jeugdcriminaliteit, Binden of Boeien.

In dit onderzoek wordt een beeld gegeven van de omvang van de jeugdcriminaliteit in de eerste helft van 1996. Om na te gaan of we op de goede weg zijn met het realiseren van het bovengenoemde convenantsdoel, wordt in dit onderzoek tevens een vergelijking gemaakt met de omvang van de jeugdcriminaliteit in de eerste helft van 1995. Hierna volgt nog een rapportage over het jaar 1997.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van kwantitatieve informatie over de omvang van de jeugdcriminaliteit, zoals geregistreerd bij de politie en Bureau Halt Amsterdam-Amstelland. Ook is een (beperkt) kwantitatief gedeelte opgenomen, waarin over de omvang van de jeugdcriminaliteit onder 12-minners wordt gerapporteerd.

### 8.1 Omvang jeugdcriminaliteit 1996

In de eerste helft van 1996 heeft de politie van Amsterdam voor in het totaal 1.656 verdachten, in de leeftijd van 12 t/m 24 jaar en woonachtig te Amsterdam, één of meerdere verbaalen van oplossing opgemaakt. Een verbaal van oplossing is een proces-verbaal waarin een verdachte als (mogelijke) dader gekoppeld is aan één of meerdere gepleegde feiten. Deze jongeren worden over het algemeen ter kennis van het parket gebracht. 7% van de jongeren in de onderzoeksgroep kreeg echter een sepot, waardoor zij niet in het justitiële circuit zijn beland. Een aantal jongeren kreeg weliswaar een sepot, maar werd in de onderzoeksperiode ook voor één of meer zaken naar Justitie doorverwezen.

Eénderde van de jongere verdachten is jonger dan 18 jaar en behoort daarmee tot de strafrechtelijk minderjarigen. De grootste groep behoort dus tot de jongeren die wettelijk gezien volwassen zijn.

In vergelijking met de bevolkingsomvang is de criminaliteit onder jongeren in de leeftijd van 15-20 jaar het hoogst. Onder de jongeren van 12 tot 14 jaar is deze het laagst.

De meeste jonge daders zijn van het mannelijke geslacht. Eén op de zeven daders zijn meisjes. Onder Marokkaanse en Turkse verdachten bevinden zich naar verhouding minder meisjes dan onder de andere groepen. Verder bevinden zich onder de minderjarige verdachten vrijwel net zoveel meisjes als onder de meerderjarigen.

Van de jeugdcriminelen is ruim de helft buiten Nederland geboren en/of in het bezit van een buitenlandse nationaliteit. Omdat informatie over de herkomst van hun ouders ontbreekt, is deze groep in het verdere onderzoek als 'allochtoon' aangemerkt. Door deze aangepaste definitie is het aantal allochtonen in dit onderzoek echter wel een onderschatting van het werkelijke aantal.

In vergelijking met de bevolkingsomvang is de criminaliteit onder Antillianen het hoogst, namelijk bijna vijf procent. Ook onder Marokkanen en Surinamers ligt dit percentage relatief hoog.

In 1996 wordt de groep jeugdige verdachten verantwoordelijk geacht voor het plegen van 3.024 delicten in Amsterdam. Gemiddeld plegen de jeugdcriminelen in de eerste helft van 1996 bijna twee delicten per persoon. Minderjarige daders plegen gemiddeld vrijwel net zoveel delicten als daders in de leeftijd van 18-24 jaar.

In dit onderzoek is tevens gekeken naar het type delict dat de jongeren in de eerste helft van 1996 pleegden. Hieruit blijkt dat het in de meeste gevallen vermogensdelicten betreft. Daarbij worden jongens vaker van gekwalificeerde diefstal en diefstal met geweld verdacht en meisjes van eenvoudige diefstal. Verder valt op dat vooral minderjarige jongens zich relatief vaak schuldig maken aan diefstal in vereniging en diefstal met geweld; minderjarige meisjes maken zich naar verhouding vaak schuldig aan openlijke geweldpleging en mishandeling.

Aansluitend is onderzocht of jongeren met een verschillende etnische achtergrond ander type delicten plegen. Dit blijkt inderdaad het geval. Surinamers worden vaker dan Nederlanders en Marokkanen verdacht van diefstal met geweld. Marokkanen daarentegen scoren hoog op de vermogensdelicten gekwalificeerde diefstal en diefstal in vereniging.

## **8.2 Harde kern, licht-criminelen en first-offenders**

In dit onderzoek zijn jeugdcriminelen die tot de zogenaamde harde kern behoren vergeleken met licht-criminelen en first-offenders. Uit de resultaten blijkt dat een kwart van de jeugdcriminelen tot de harde kern behoort en ruim eénderde tot de groep licht-criminelen. De groep first-offenders behelst een kwart van het daderbestand. De overige verdachten waren door ontbrekende gegevens niet in te delen en zijn verder buiten de analyses gehouden.

Opvallend genoeg is het percentage minderjarige verdachten dat tot de harde kern behoort vrijwel net zo groot als het percentage meerderjarige jeugdcriminelen. Ook is onder de first-offenders het percentage minderjarige verdachten dat een zwaar delict pleegde ongeveer net zo groot als het percentage meerderjarige, namelijk bijna 60%.

Zowel de harde kern-groep als de groep licht-criminelen en first-offenders bestaan voor het grootste gedeelte uit jongens. In de harde kern en onder licht-criminelen is het percentage meisjes echter veel lager dan onder de first-offenders. De groepen verschillen nauwelijks van elkaar in de stadsdelen waaruit zij afkomstig zijn.

Uit de resultaten blijkt verder dat jongeren die tot de harde kern behoren gemiddeld veel meer delicten plegen dan de overige groepen. Ruim de helft van deze jongeren pleegde gekwalificeerde diefstal, zoals inbraak (in woning). Ook diefstal met geweld wordt door deze groep relatief vaak gepleegd, met name door de minderjarige harde-kern-criminelen. Meerderjarige

harde-kern-criminelen overtreden weer iets vaker de vuurwapenwet.

Licht-criminelen plegen het vaakst eenvoudige en gekwalificeerde diefstal en diefstal in vereniging. Minderjarige licht-criminelen maken zich daarbij vaker schuldig aan diefstal in vereniging dan meerderjarige. Ook onder de first-offenders maken minderjarigen zich vaker schuldig aan diefstal in vereniging, evenals aan openbare geweldpleging. Meerderjarige first-offenders maken zich naar verhouding vaker schuldig aan eenvoudige diefstal.

Uit het onderzoek blijkt dat jongeren uit de harde kern en licht-criminelen vaker van 'allochtone' afkomst zijn dan first-offenders. Vooral Marokkanen en Surinamers zijn in deze groepen sterker vertegenwoordigd.

### **8.3 Jeugdcriminaliteit per stadsdeelcluster**

In dit onderzoek is een beeld geschetst van de omvang van de jeugdcriminaliteit in zeven clusters van stadsdelen in Amsterdam, namelijk Centrum-OudWest, Groot-Oost, West/Westelijke Tuinsteden, West/Bos&Lommer/Baarsjes, Groot-Zuid, Noord en Zuidoost.

Gerelateerd aan de omvang van de jeugdbevolking in deze clusters, is het percentage jongeren dat in de eerste helft van 1996 werd aangehouden in de clusters Zuidoost en de Westelijke Tuinsteden het hoogst, namelijk rond 2%. In Groot-Zuid en Centrum-OudWest is dit percentage het laagst.

In de Westelijke Tuinsteden is het percentage minderjarige verdachten veel hoger dan in de andere stadsdeelclusters.

Verder is onderzocht of de omvang van de jeugdcriminaliteit onder Nederlanders, Marokkanen en Surinamers van elkaar verschillen. Dit blijkt inderdaad het geval. In bijna alle stadsdeelclusters is het percentage jeugd-criminelen onder Marokkanen het hoogst. De kroon spant stadscluster Zuidoost, waar het percentage Marokkaanse jeugdcriminelen ruim 7 procent bedraagt. In twee stadsclusters, Bos&Lommer/Baarsjes en Noord, is de jeugdcriminaliteit onder Surinamers het hoogst.

Onderzocht is ook in hoeverre bewoners van de verschillende clusters verschillende type delicten plegen. Hieruit blijkt dat jongeren uit Zuidoost vaker worden opgepakt voor het plegen van diefstal met geweld dan jongeren uit de andere stadsclusters. In Noord maken relatief iets meer jongeren zich schuldig aan eenvoudige mishandeling. In Centrum-OudWest wordt de vuurwapenwet iets vaker overtreden.

Tot slot is per stadsdeelcluster het percentage harde kern-criminelen, licht-criminelen en first-offenders berekend. Hieruit blijkt dat het percentage leden van de harde kern in Bos&Lommer/Baarsjes het hoogst is. Op de tweede en derde plaats komen respectievelijk Zuidoost en Centrum-OudWest. Verder valt op dat het percentage first-offenders in Groot-Zuid hoger is dan in de andere stadsdelen.

### **8.4 Halt-jongeren**

In de eerste helft van 1996 zijn in het totaal 615 jongeren doorverwezen naar Bureau Halt. Het grootste gedeelte hiervan bestaat uit jongens. De gemiddelde leeftijd van de Halt-cliënten is 14,8 jaar. Dit geldt zowel voor jongens als meisjes.

In dit onderzoek is nagegaan welk type delicten de Halt-cliënten in de eerste helft van 1996 pleegden. Hieruit blijkt dat de helft van de Halt-jongeren voor het plegen van winkeldiefstal naar Halt is doorverwezen. Op enige afstand volgen de andere delicten, aangevoerd door baldadigheid/vernieling, overige diefstal en graffiti.

Verder blijkt dat meisjes veel vaker winkeldiefstal plegen dan jongens. In de eerste helft van 1996 pleegde 88% van de meisjes winkeldiefstal en 40% van de jongens.

### **8.5 Omvang jeugdcriminaliteit onder jongeren tot 12 jaar**

In dit onderzoek is getracht een beeld te geven van de omvang van de criminaliteit onder jongeren tot 12 jaar. Hiervoor is gebruik gemaakt van arrestantencijfers over de jaren 1995 en 1996. Uit deze gegevens blijkt dat er in 1996 291 aanhoudingen van 12-minners zijn geweest. Dit betekent een lichte stijging ten opzichte van 1995, toen het aantal gearresteerde 12-minners nog 227 bedroeg.

Aansluitend is het aantal aanhoudingen onder 12-minners gerelateerd aan de bevolkingsomvang van de jeugd van 0-11 jaar. Hieruit blijkt dat maximaal 0,3% van alle 12-minners in 1996 werd aangehouden. Dit is een toename van 0,1 procent ten opzichte van 1995.

### **8.6 Veranderingen in jeugdcriminaliteit vanaf 1995**

In dit onderzoek is de omvang van de jeugdcriminaliteit in Amsterdam in de eerste helft van 1996 vergeleken met de eerste helft van 1995. Uit deze vergelijking komt slechts een beperkt aantal verschillen naar voren. In 1996 zijn in het totaal iets meer verdachten aangehouden dan in 1995. Wanneer het aantal aangehouden verdachten echter wordt afgezet tegen de omvang van de jeugdbevolking, blijkt het percentage aangehouden verdachten ten opzichte van 1995 nauwelijks te zijn veranderd.

Ook is nagegaan of er ten opzichte van 1995 veranderingen zijn opgetreden in de persoonlijkheidskenmerken van de jeugdige verdachten. Ook hierin zijn het afgelopen jaar nauwelijks veranderingen opgetreden. Alleen lijkt het percentage meisjes onder Marokkaanse en Turkse verdachten iets toegenomen.

Wat het afgelopen jaar wel sterk veranderd is, is het aantal delicten dat de aangehouden jongeren pleegden. In 1996 pleegden de verdachten gemiddeld veel minder delicten dan in 1995. Wel bleef het type delicten dat de verdachten in vergelijking met 1995 pleegden min of meer gelijk. Alleen het aantal daders van diefstal met geweld nam iets af. Bovendien maakten Marokkanen en Turken zich in 1996 minder vaak aan vuurwapendelicten schuldig dan in het jaar daarvoor.

In dit onderzoek is tevens de verandering in het aantal harde kern-criminelen, licht-criminelen en first-offenders ten opzichte van 1995 onderzocht. Uit de resultaten blijkt dat het percentage jeugdcriminelen dat tot de harde kern behoort, in vergelijking met 1996 sterk is afgenomen. In 1995 hoorde nog ruim één derde van de jeugdige verdachten tot de harde kern. In 1996 is dat percentage met 10% gedaald. Deze daling geldt overigens zowel voor de minder- als de meerderjarige verdachten.

Aan de andere kant is het percentage licht-criminelen en het percentage first offenders het afgelopen jaar enigszins gestegen.

Uit verdere analyses blijkt dat noch het geslacht van de drie typen verdachten, noch de stadsdelen waarin zij wonen, afwijkt van de in 1995 gevonden resultaten. Wel blijkt dat het percentage Marokkanen in de harde kern ten opzichte van 1995 is afgenomen. Het percentage Marokkanen onder de licht-criminelen is daarentegen licht gestegen is.

Zowel de harde kern, als de licht-criminelen, pleegden in 1996 gemiddeld minder delicten dan in het jaar daarvoor. Het type delict dat de harde kern en de first-offenders in 1996 pleegden verschilt echter nauwelijks van de in 1995 gepleegde delicten. Licht-criminelen daarentegen pleegden in 1996 veel vaker gekwalificeerde diefstal dan in het jaar daarvoor.

Aansluitend is onderzocht of er, binnen de harde kern, licht-criminelen en first-offenders, verschillen zijn in de door minder- en meerderjarige jeugdcriminelen gepleegde delicten. Ook hierin treden nauwelijks verschillen op, op één uitzondering na: het aantal minderjarige leden van de harde kern dat in 1996 gekwalificeerde diefstal pleegde nam in vergelijking met 1995 toe met 11 %.

Verder bleek dat meerderjarige first-offenders in 1996 iets meer zware delicten pleegden dan in 1995. Minderjarige first-offenders pleegden juist iets minder zware delicten dan in 1995.

#### *Halt-jongeren*

De instroom bij Bureau Halt is het afgelopen jaar met 47% gestegen. Hiermee lijkt één van de doelstellingen van het Convenant Grote Stedenbeleid behaald, namelijk dat het aantal taakstraffen en Halt-afdoeningen jaarlijks met 10% dient toe te nemen.

Tegen de verwachting in nam het aantal meisjes dat door Halt werd afgedaan af. Dit is daardoor het eerste jaar sinds de oprichting in 1989, dat het percentage meisjes afneemt. In de jaren daarvoor nam het percentage meisjes in het Halt-bestand juist sterk toe.

De gemiddelde leeftijd van de Halt-cliënten is in 1996 iets lager dan in 1995. In 1995 waren de Halt-cliënten gemiddeld 15,0 jaar en in 1996 14,8 jaar.

Verder nam het aantal jongeren dat zich in het afgelopen jaar aan graffiti schuldig maakte iets af. De overige delicten werden in 1995 en 1996 vrijwel net zo vaak gepleegd.

#### *12-minners*

In 1996 zijn vonden 291 aanhoudingen van 12-minners plaats. Hiermee werd in 1996 maximaal 0,3% van alle 12-minners uit Amsterdam aangehouden. Dit is een toename van 0,1 procent ten opzichte van 1995.

## Bijlage 1 Indeling harde kern, licht-criminelen en first-offenders

In dit onderzoek zijn de jeugdige verdachten ingedeeld in de categorieën harde kern, licht-criminelen en first-offenders. Hoe deze indeling tot stand is gekomen wordt in deze bijlage beschreven. Voor deze indeling zijn de richtlijnen in de notitie Eenheid van Begrip gehanteerd.

De jeugdige verdachten zijn op grond van de zwaarte van de door hen gepleegde delicten en de frequentie van delictpleging ingedeeld in de volgende categorieën.

- **Harde kern**  
Jongeren die in de meetperiode van zes maanden minimaal twee zware delicten hebben gepleegd waarvoor een proces-verbaal is opgemaakt.
- **Licht-criminelen**  
Jongeren die in de meetperiode van zes maanden één licht en/of zwaar delict hebben gepleegd waarvoor een proces-verbaal is opgemaakt en tegen wie ooit eerder een proces-verbaal is opgemaakt, dan wel jongeren die in de meetperiode meerdere lichte delicten al of niet in combinatie met één zwaar delict hebben gepleegd waarvoor een proces-verbaal is opgemaakt.
- **First-offenders**  
Jongeren die in de meetperiode van zes maanden één delict hebben gepleegd waarvoor een proces-verbaal is opgemaakt en tegen wie nooit eerder een proces-verbaal is opgemaakt.

Hieronder volgt de indeling in zware en lichte delicten volgens de richtlijnen in de notitie 'Eenheid van begrip II'. In dit overzicht zijn tevens de bijbehorende artikelnummers uit het Wetboek van Strafrecht opgenomen.

### ZWARE DELICTEN:

|                                  |                                                     |
|----------------------------------|-----------------------------------------------------|
| afpersing                        | 317*                                                |
| diefstal met geweld              | 312*                                                |
| handel in harddrugs              | opiumwet 2*                                         |
| openlijke geweldpleging zwaar    | 141                                                 |
| diefstal in vereniging met braak | 311.4.5./311.3.4.5                                  |
| Inbraak in woning                | 311.5/311.3.5                                       |
| zware mishandeling               | 301*/302*/303*/304*/-306*                           |
| verkrachting/aanranding zwaar    | 242/243                                             |
| bedreiging met hantering wapen   | 285*                                                |
| rijden onder invloed             | WvW 26* (cat. 4B en hoger)                          |
| doodslag en moord                | 287/288/289/290/291                                 |
| brandstichting                   | 157*/158*                                           |
| valsheidsmisdrijven              | 208/209/21*/22*/230/-231/234                        |
| verduistering                    | 321/323                                             |
| bedrog                           | 326*/327/328*/329*/33*                              |
| heling                           | 416/417                                             |
| overige vermogensmisdrijven      | 311/311.1/311.2/311.3/-314*/315*/316*/318*/-titel11 |
| gemeenschap met kinderen         | 244/245                                             |
| ontucht met bewusteloze/kind     | 247                                                 |

ontucht door ouders  
rijden na ontzegging  
medewerking bloedproef weigeren  
opiumwet-softdrugs  
vuurwapenwet

249  
WvW 32\*  
WvW 33A\*  
opiumwet 3\*  
VWW\*/WWM\*DO8/-  
WWM\*&A11 t/m A A16

#### **LICHTE DELICTEN:**

eenvoudige diefstal  
diefstal in vereniging  
rijden onder invloed  
doorrijden na ongeval  
vernieling  
wederspanning  
aanranding licht  
eenvoudige mishandeling  
joyriding  
belemmeren politie  
huis-/lokaalvredebreuk  
discriminatie  
overige misd. openbare orde en gezag  
  
eenvoudige belediging  
dood/zwaar lich. letsel door schuld  
overige misdrijven tegen leven  
dierenmishandeling  
overige vernielingen  
verduistering in dienstbetrekking  
schennis der eerbaarheid  
overige zedendelicten  
  
dood letsel door schuld  
overige verkeersmisdrijven  
schuldheiling

310  
311.4/311.3.4  
WvW 26\* (tot cat 4B)  
WvW 30\*  
350/350.1/351\*/352  
181\*/182\*  
246  
300\*  
WvW 37  
180  
138\*/139\*  
137\*  
13\*/14\*/150\*/177\*/-  
179\*/18\*/19\*/201  
266/267  
307/308  
293  
350.2/254\*  
353/354  
322  
239\*  
248/240\*/250\*/251bis/-  
252\*/titel14  
WvW 36\*  
WvW 10\*/WvW 14\*  
417BIS

## Bijlage 2 Gehanteerde begrippen

### *Proces-verbaal van oplossing*

Een proces-verbaal waarin een verdachte als (mogelijke) dader wordt gekoppeld aan één of meerdere gepleegde feiten.

### *Antecedent*

Een administratieve registratie van de opmaak van een proces-verbaal van oplossing tegen een verdachte. Een proces-verbaal, en dus een antecedent, kan meerdere feiten bevatten.

### *'Allochtoon'*

Een persoon die niet in Nederland geboren is en/of die een niet Nederlandse nationaliteit heeft. Hiermee wordt afgeweken van de landelijk vastgestelde definitie waarbij naar het geboorteland van de ouders wordt gekeken.

### *Eenvoudige diefstal*

Hiertoe worden onder meer de delicten 'winkeldiefstal' en 'fietsendiefstal' gerekend.

### *Gekwalificeerde diefstal*

Hiertoe worden onder meer de delicten 'diefstal in vereniging met braak' en 'inbraak in woning' gerekend.

## Bijlage 3 Aanvullende tabellen

In de tabellen B3.1 t/m B3.7 wordt weergegeven voor wat voor feiten de jeugdige verdachten in de eerste helft van 1996 bij het arrondissementsparket terecht kwamen. De feiten (en tabellen) zijn hierbij ingedeeld in de volgende negen delictgroepen:

- misdrijven tegen leven en persoon;
- misdrijven tegen openbare orde en gezag;
- vermogensmisdrijven;
- zedendelicten;
- verkeersmisdrijven;
- drugsdelicten, vuurwapendelicten en overige/onbekende delicten.

De percentages in de tabellen zijn proporties van het *totale* aantal verdachten dat in de eerste helft van 1996 in Amsterdam ter kennis van het parket is gebracht.

Tabel B3.1 Delicten tegen leven en persoon

|                             | abs. | % |
|-----------------------------|------|---|
| doodslag en moord           | 35   | 2 |
| gekwalficeerde mishandeling | 51   | 3 |
| eenvoudige mishandeling     | 110  | 7 |
| eenvoudige belediging       | 23   | 2 |
| dood/letsel door schuld     | 1    | 0 |
| bedreiging                  | 68   | 4 |
| overige tegen leven         | -    | - |

Tabel B3.2 Delicten tegen openbare orde en gezag

|                                     | abs. | % |
|-------------------------------------|------|---|
| huis/lokaalvredebreuk               | 12   | 1 |
| openbare geweldpleging              | 107  | 7 |
| wederspanningheid                   | 10   | 1 |
| belemmering ambtenaar in functie    | 31   | 2 |
| discriminatie                       | 2    | 0 |
| overig tegen openbare orde en gezag | 58   | 4 |

Tabel B3.3 Ruwheidsdelicten

|                            | abs. | % |
|----------------------------|------|---|
| brandstichting             | 8    | 1 |
| dierenmishandeling         | -    | - |
| vernieling                 | 84   | 6 |
| overige ruwheidsmisdrijven | -    | - |

Tabel B3.4 Vermogensdelicten

|                             | abs. | %  |
|-----------------------------|------|----|
| valsheidsmisdrijven         | 62   | 4  |
| eenvoudige diefstal         | 199  | 13 |
| gekwalficeerde diefstal     | 401  | 26 |
| diefstal in vereniging      | 204  | 13 |
| diefstal met geweld         | 190  | 12 |
| afpersing                   | 12   | 1  |
| verduistering               | 7    | 1  |
| verduistering in betrekking | 5    | 0  |
| bedrog                      | 45   | 3  |
| heling                      | 48   | 3  |
| schuldheling                | 1    | 0  |
| overige vermogensmisdrijven | -    | -  |

Tabel B3.5 Zedendelicten

|                          | abs. | % |
|--------------------------|------|---|
| schennis                 | 2    | 0 |
| verkrachting             | 15   | 1 |
| aanranding               | 7    | 1 |
| gemeenschap met kinderen | 2    | 0 |
| ontucht                  | 3    | 0 |
| ontucht ouders           | -    | - |
| zedendelicten overige    | 9    | 1 |

Tabel B3.6 Verkeersdelicten

|                            | abs. | % |
|----------------------------|------|---|
| rijden onder invloed       | 56   | 4 |
| doorrijden na aanrijding   | 20   | 1 |
| rijden na ontzegging       | -    | - |
| weigeren bloedproef        | 2    | 0 |
| dood/letsel door schuld    | 1    | 0 |
| joyriding                  | 3    | 0 |
| overige verkeersmisdrijven | 7    | 1 |

Tabel B3.7 Drugs, vuurwapendelicten en overige delicten

|                    | abs. | % |
|--------------------|------|---|
| opiumwet harddrugs | 67   | 4 |
| opiumwet softdrugs | 20   | 1 |
| vuurwapens         | 88   | 6 |
| overige delicten   | 46   | 3 |

Tabel B3.8 Etnische herkomst van jongeren per stadsdeelcluster (in aantallen)

|                                | Nederlanders | Marokkanen | Surinamers |
|--------------------------------|--------------|------------|------------|
| Centrum-OudWest                | 13.353       | 1.384      | 659        |
| Groot-Oost                     | 7.279        | 2.037      | 925        |
| West: Westelijke<br>Tuinsteden | 9.355        | 2.783      | 818        |
| West: Bos&Lom-<br>mer/Baarsjes | 5.871        | 2.051      | 503        |
| Groot-Zuid                     | 12.198       | 1.118      | 439        |
| Noord                          | 8.638        | 770        | 599        |
| Zuidoost                       | 7.695        | 192        | 3.458      |
| totaal                         | 64.389       | 10.335     | 7.401      |

Tabel B3.9 Etnische herkomst van jeugdcriminelen per stadsdeelcluster (in aantallen)

|                             | Nederlanders | Marokkanen | Surinamers |
|-----------------------------|--------------|------------|------------|
| Centrum-OudWest             | 119          | 47         | 17         |
| Groot-Oost                  | 98           | 64         | 25         |
| West: Westelijke Tuinsteden | 147          | 111        | 19         |
| West: Bos&Lommer/Baarsjes   | 69           | 55         | 18         |
| Groot-Zuid                  | 113          | 44         | 8          |
| Noord                       | 107          | 19         | 22         |
| Zuidoost                    | 148          | 14         | 109        |
| <b>totaal</b>               | <b>801</b>   | <b>354</b> | <b>218</b> |